

Bilioteka
TESTAMENT
Knjiga 46

Urednik
Vesna Pešić

Lektura i korektura teksta
Pešić i sinovi

Štampa
Otvorena knjiga

Dizajn
Dušan Drašković

Prodaja
062/1264-824
063/264-824
064/222-3716

© Autor i
Izdavač „Pešić i sinovi“
11000 Beograd, Topličin venac 17
tel./faks: +381/11/2183-740
www.pesicisinovi.co.rs
e-mail: **veca.pesic@gmail.com**

ISBN 978-86-7540-176-6

BRANISLAV JEVTIĆ

G TAČKA

ILI

KORAČNICA ZA KLAVIR-ŽICE U ČETIRI
RUKE

Muziku za tekst komponovala
Nevena Radojević

PEŠIĆ I SINOVİ
Beograd, 2013.

*Ovu knjigu posvećujem ponosnoj siročadi Atlantide u čast
žedji za istinom nepresušnom.*

**SEGUONO L`AGNELLO OVUNQUE VADA,
SONO VERGINI**

Oni koji slede jagnje kud god da hodi, jesu
djevstvenici. (OTK. 14,4)

*Natpis je uklesan da bdijući postoji ponad kosturnice devica u
Katakombama Kapucinerskim, Palermo.*

UVERTIRA

Delovanje muzike je mnogo moćnije i intenzivnije od delovanja drugih umetnosti: jer one govore samo o senci, a ona o suštini.

Artur Šopenhauer, „Svet kao volja i predstava“

INTRODUZIONE

Nevena Radojević

Soprano
Contralto
Tenore
Basso
Voce

S
C
T
B
V

Bog, kao neko ko vlada odgovorima na sva pitanja zašto, stvorio me je bez narcističkog preterivanja lepog kao lutka. Ali, odustajem na samom početku od hvalospeva u svoju čast iz dva razloga, uz dužno, naravno, poštovanje prema onim odistinskim poštovaocima iskonskih vrednosti. Prvo, stoga što je u lepote naličje gotovo oba-

vezno ravno gluposti, što nimalo ne sputava pripadnike populusa da na sam pomen iste, uskipte u požudi i bez vajkanja ogrezn u greh. Drugo, zbog svih onih sumnjičavaca u moju objektivnost; te se moram oteti bilo kom kontekstu divljenja prema svojoj spoljašnjosti već u pro-legomeni. Zato ču u svrhu kristalizacije skoknuti načas u doba mnogo pre nego što je svo punomoće dato na raspolaganje Jedinome, a sve to ne bez razloga, kao što se na prvi pogled da učiniti bilo kome ko nije sam u sebi spoznao sveutkajuće jedinstvo. Dodaću još i to, tek, da bi ova, najpričljivije rečeno, ispovest, ispunila primarnu funkciju, pozivajući se na onog, čije se prekopavanje počivališta već pri samoj pomisli poistovećuje sa svetogrđem:

O, vrletni Ahile, sine besmrtnе Tetide i odvažnog Peleja, smiluj se na mene obična smrtnika, kako bih pred drugima sa što manje gorčine stresao kamen sa duše. Vrletni čine da se postide oni koji sebe ne mogu pogledati u nezamućenome ogledalu. Vrletni se prepoznaju lako po tome što im ovi ne kriju zlo, priželjkuju da ih nema ili stvaraju krivu predstavu o njima. Vrletni, ponad svega čine i to da oni koji streme vrletnosti budu ponosni na sebe.

Da bih postao dostojan boravka u senci vrline, uklanjam sebe sa pripovedačkog trona kako bi se vidokrug oslobođio bilo kakve zavisnosti.

Sve je odjednom odmenila tišina koja bi svakako uboga bila da odozgo sa nebesa nije sipila slabašna kišica metalnih zvukova, ali takva da se nije doticala zemlje.

Da li to Ahilov gnev progovara, trve li se sa Titanima; možda probe radi, bilo koga na sebe nagoni?

Da li to Vulkan kuje štitove za mačeve, mačeve za prsa ili vrelo železo za one u kojih su nedra ispunjena svime čime se inače ponose mehovi?

Nit se Ahil na peti osvrnuo, nit je Vulkan u mehove dunuo, već to zvecka Gornjom Enom srebrnina i porcelansko posuđe. Sluh se mogao jedino prevariti ako se uzme slanik umesto čajnika, bokal po-meša sa činijom za salatu, viljuške zamene krckalicom za orahe, kašika ukoliko odmeni flautu, keramika uporedi sa mermerom pod pedala-lama klavira... Sve to je predstavljalo Gornju Enu i njen srebrni poslužavnik umesto glavnog trga po kome su iskrili dugovrati čupovi, kratkouhe zdele i muzičke kutije samo naizgled sruštenih kapaka.

Takvom ju je zamišljao naš junak, dečak nedorastao kako po godinama tako i po svojim težnjama, podno njenih obronaka, sa

Donje Ene, uprtog pogleda uvis, verujući da se oni gore nalaze u svakako prisnijem odnosu sa Mesecom kada se samo njima u čast svake večeri prieđuje nova ceremonija. Na sebi je nosio međusobno povezane delove odeće, a na nogama papuče pravljene od biciklističke gume. I one bi zacelo šmrkale vodu neke bare, samo da je Sicilija drugačije naravi. Jadničak, bez igde ikoga na svetu, ili se bar samo tako osećao, svake bi večeri zurio u belu brojanicu izloženu na nedostupnom mestu. Bio bih krajnje nemilosrdan kada mu ne bih ponudio bar gostoprivrstvo pod sigurnim krovom ove priče. Ipak, on na njen posed polaže prava tačno toliko koliko i ja. Ali, za prvo vreme, zašto mu ne bismo predložili postelju, zatim dozvoliti koju godinu da se uhrani velikodušno, i tek potom ćemo ga prepustiti sopstvenoj volji da ga odvede tamo gde se to više nije moglo odlagati. Stoga, pre nego što zahvatimo kapom dim lokomotive, upustimo se u kratak obilazak Gornje Ene.

Prethodno, manirima dugujući, da dam napomenu svima onima koji toliko veruju u legende i mitove, dok životu pridaju značaj sa znatno manjim poštovanjem. Ovde neće pronaći lične satisfakcije, bilo to stoga što će ostati razočarani neloyalnošću mnogih legendi, bilo stoga što će sebe prepoznati u većini zalutalih prolaznika.

Gornja Ena te večeri ništa nije slutila do još jedno priyatno okupljanje porodica po kućama pred počinak. Tamo gde je obično место predviđeno za najuvaženiju osobu, na pročelju visoravni zastre stolnjakom od mesečeve čipke počivao je najugledniji dom bar kada se mislilo na besprekornost familijarnog genosa. Glava porodice i gospodinstva, upravo je dovršavao večeru uz kapljicu rečotoa. Ta flaša bila je njegov vršnjak i trajala je koliko bi se nedeljnji večera izbrojalo do novog rođendana. Tako se ravnao po godini berbe (naravno uvezvi u obzir da se rečoto bere unapred i neguje u tami koliko i detetu što treba da ugleda svetlost nakon začeća), dodajući svakoj godini života po kap mudrosti proporcionalno bistrenju rečotoa, što je inače deo tradicije od kad je vreme počela postalo problem da se procenjuje.

Napolju je zavladao takav mrak kao da se licem unela u prozor mumija bezočno obnažena. Tada se, omamljen svetlošću lustera, u obliku visećeg dvokrakog svećnjaka, otkinu njen osmeh u vidu slepog miša i prostoriju ispuni ledeni povetarac. Dogodilo se da će lepet krila ustupiti mesto vrisku deteta i pre nego što je otac uspeo da odreaguje na odgovarajući način sa pročelja stola. Već je bilo kasno, slepi miš se kandžicama nepovratno zakačio da je besmisleno bilo

očekivati od njega samog da se odupre urođenom instinktu straha i oslobodi kosu gazdine kćeri. Zgrabljena kosa kojoj ko za inat nije nedostajalo bujnosti, zajaukala je na njena usta i, otac ne imajući drugog izbora lati se makaza. Kada je potpuno opkrojio, optrčavši krug oko kćeri, slepi miš razapnu krila i za trenutak se luster u obliku visećeg dvokrakog svećnjaka utopi u senku kao u obrnutoj slici u ogledalu. Ledeni povetarac ponovo zastruji prostorijom i senka se otcepi. Dobivši krila, kosa uzlete i bez otpora navuče zavesu crnila za sobom na prozoru. Praćena uzvicima ukućana, mumija tame je odnese nekud gde će na miru moći da je namotava u navoje među ostale delove priče koju sam još kao mali pokušavao da sakupim u celinu.

Što se pripovesti tiče, ne, ona još nije počela da se odmotava. Daleko od toga da je to delo rasejanosti šezdesetogodišnjaka prikovanog za posledice po duhovne i telesne snage. Ovo je bio čist ustupak očima čitaočevim, da zaroni u ono najmračnije, a svetiljke na broju i otelovljenje aktera za sada miruju na dugačkom štапу. Učinio bih medveđu uslugu sebi dragima kada bih ugrozio vedre note donjоenskog duha i zabludi dopustio već na izvoru da se napaja. Alergičan na besmislice, umalo se ne ogreših o načelo kojim se rukovodim čitavog života, a to je kodeks iskrenosti. Uzroke tolikoj privrženosti istini najlakše će opravdati u kompleksu inferiornosti. Bilo da sam ga stekao u kući siromašnih roditelja ili samim tim što potičem iz središnjeg dela Sicilije do kog ima toliko istovetnih pejzaža uprkos nezaustavlјivoj lepoti, kojoj nije dato da promiče gledana kroz prozor regionalnog kupea. Nazvali je socijalnom inferiornošću ili kakvim prikladnijim nadevom, to ovoj prići neće mnogo doprineti. Svu krivicu, usled kratkovidosti, pripisujem sebi sa zakašnjenjem. Iskupljenje probaću da utažim upravo na mestu samog praga ovog razmetljivog vestibula koji sam planirao za probrane goste e da bi se ispostavilo da nisam dorastao ni hausmajstorskom činu. Svojevrsni filter imao je tu manu da bi sem rasterivanja nepoželjnog društva, namamio još nepodobnije priđelice. Namirisavši neki mračnjački ton, ovde bi se sjatio čitav klub zaljubljenika u perverziju tražeći zadovoljenje bar tričavom izopačenošću. Pirovu pobedu odbacujem, razume se; okanujem se za ubuduće bilo kakvih smicalica u vidu cediljki i smelo širim ruke u znak dobrodošlice svima, pa i zalutalima.

Neka bude još ovo rečeno, kako bih sa što manje propusta ispunio zadatak koji sam sebi pretenciozno poverio kao hronolog dođaja. Osoba koja je ostala bez kose, izgubivši je poput senke, ne-

kim sticajem okolnosti, od trenutka kada će je kasnije upoznati, postaće meni senka i mnogo godina nakon kojih bih se mogao opkladiti da sam konačno ostao prepušten samom sebi, ona bi odnekud iskrasala kao echo davne prošlosti i, hteo ne-hteo, ponovo sam postajao njoj potčinjen.

KORAK NULTI

Prvi koraci muzičke edukacije u čoveka načinju se devet meseci pre njegovog rođenja.

Zoltan Kodaly

Simptomi te septembarske večeri lišavali su u velikom stilu svaki prizvuk spokoja: gorušica koja mi, činilo se, od mleka majčinog, neće davati mira i, na drugoj strani, hemoroidi koji su bez okolišanja uvežbavali serenadu na suvo.

Boletus Satanas

Nevena Radojević

Allegro (M.M. ♩ = c. 120)

Blockflöte
Vibrafono
Mandolino
Chitarra
Arpa

Ne bez razloga, izabrah Lugano, jedan od retkih gradova jednak dosadnih poput Monte Karla za mesto gde će biti priređen svečani prijem u čast mog najnovijeg dela. Ključni faktor za tako rigidno opredeljenje krio se u tome što se Primarijus već duže vreme nalazio jednom nogom u grobu. Dakle, pošto je izdjestovati da premešta kosti do bilo kog drugog kraja sveta bilo ravno čudu, odlučih se za kongresnu dvoranu, tako reći, doktoru pod nos. Ona je činila ekskluzivniji

deo prizemlja hotela Eden u naselju Paradiso, ležerno zavaljenog pod pazuhom grada, s balkonima osvrnutim na Lugansko jezero.

Taj apostol medicine koji je modernog čoveka toliko okuražio i oplemenio svojim otkrićima na polju psihijatrije, a pre svega sekso-logije kao poslednji barjaktar, učinio mi je tu čast i odazvao se mom pozivu. Iako je osamdeseto leto opkoračio, iskreno se obradovao promociji. Ne usuđujem se da sa potpunim ubeđenjem tvrdim da to valja zahvaliti višedecenijskom prijateljstvu ili se to, pak, raspalila iskra ne-sagorljive naučničke znatiželje pri prvom kurcšlusu koji je izazvao, bez imalo sumnje, naslov moje knjige: G TAČKA. Oktančići koji su mu zabiljali u ušima, nije ni mogao naslutiti da su zapravo dečija igra u odnosu na ono što sledi.

Dok su uglednici svih zemalja i raznorodnih profesija prona-lazili raspoloživo mesto u sali, ulogu razvodnika obavljala je muzika. Inventar diskretno ušuškan u kutku, sa visoko zadignutim poklopcom, jednom stolicom i dve Transilvanke, činio je grunt ovoj večeri ili slikarskom terminologijom osnovni premaz pre uvodnog poteza moje kićice. Pijanistkinje iz Transilvanije stekle su svetsku slavu svirajući u četiri ruke na klavir-žicama, vremenom pretvorivši užu specijalnost u vlastiti izraz svojom neprikosnovenošću. Oslonjene jednom nogom o pod, a drugom se slobodnim kolenom odupirući o stolicu, odapinjale su bla-žene note, ravnomerno animirajući sve prisutne u publici.

Sala je bivala sve krcatija. Transilvanke su vremenom bivale prinudene da udvostruče napor kako bi nadjačale žamor. Pažljivijem oku nije predstavljalo teškoću razlikovati prave zvanice od uzvrćenih i neotesanih reportera. Najveću pažnju zaokupljale su kontroverzne zvezde iz sveta muzike i filma. Zatim su na red dolazili sopstvenici raznih plemičkih titula i posednici okolnih grofovija. Tek na kraju, i to ako bi se međusobno raspoznali, stidljivo bi razmenili po koju reč eminentni stručnjaci iz oblasti nauke. Istoričari umetnosti mogli su se iz-dvojiti po neizbežnim zakrpama namerno prišivenim na laktovima; građevinci po neskladno kombinovanoj garderobi; lekari po pretera-nom isticanju arhaičnih simbola na besprekornom autfitu; i, napokon, arheolozi, gotovo neprimetni u svojoj skrušenosti. Možda, nečijoj i uspe da promakne, ali meni, pogotovu kao kolegi taj detalj ne izmiče. Dovoljno je da šake spusti na podlogu svetlige boje i nokti na prstima sami progovaraju o njegovoj profesiji mučeničkom rečitošću. Nikako ne izostaviti izdavače, prepoznatljive po neviđenoj predusretljivosti i gostoljublju...

Sva ta lica i naličja okupljena na jednom mestu gorela su od želje da se smilujem i okončam zamorno iščekivanje kakvo po tradiciji prethodi velikim otkrićima. Izneti tajnu na videlo, rešiti zagonetku, pogledati istini u oči, bljeskalo se iz njihovih očiju. Nudio sam svima odgovor kako i zbog čega je došlo do urušavanja Gladijatorske kuće ili tačnije, škole za gladijatore u Pompeji novembra 2010. Zašto se pretvorila u hrpu cigala i blata ta bezvredna čatrlja od pre Hrista, odjednom je zaintrigiralo ceo svet. Možda se razlog krio upravo u tome što je pao i poslednji borbeni ustav ljudskog nepomirivanja sa konačnom prolaznošću. Naprasno je iskrsla svekolika zabrinutost za opstanak, poklič za uzbunu je razbudio i neverne tome, i združeni drevnim insinktom otvorili su sva čula u sutoru čovečanstva. Za dodatni motiv u prilog uzbunjujućem stanju treba se zahvaliti nepromišljenim izlivima iskrenosti italijanskih seismologa. Možda nesvesno, ali svakako obdareni smisлом za komično, nazvavši *fenomenom daske za peglanje*, oni dovedoše bezmalо pola *čizme* u stanje pripravnosti. Falda, koja je zapretila da razdrma površinski sloj zemlje od Pulje do Redo Emilje, nije nikad najavila kada će obznaniti očigledno izvesno neslaganje sa slojevima Apeninskog shvatanja zemlje. Poput latinskog jezika, uslovno rečeno mrtvog, tako i ta ploča, svojom bi vibracijom i razdrobljavanjem fundusa napravila potpuni haos; pogotovu kad je u pitanju poredak stvari, oko kojeg se naučnici iza zatvorenih vrata glože već duže vreme tražeći inicijalni faktor u uzročno-posledičnom, eko-efektu odozgo, dok drugi zastupaju tezu da je odozdo nepoznata sila, pritešnjena milenijumima površinom ploče, najzad smognula snage, te drhturavim potisjem kani da izbjige sve na čistinu. Stoga u pravi čas, tako reći džek-pot za izdavače, moja tema posta pravi magnet raznim institucijama u slavu nezajažljivih receptora. Sva nauka se usredsredila, posrednici za javno mnjenje su klicali, sala je bila vršna, ali ja nisam imao htjenja da iskoraknem dalje od transilvanske uvertire dokle god je mesto namenjeno za Primarijusa bilo upražnjeno. Ovo delo bez njega, na samu pomisao, bilo bi nezamislivo, kao što i život uostalom, bez preuveličavanja, njemu dugujem, ovakav kakav je.

Na svu sreću, kada su Transilvanke umirile strune notom Gis, odnekud se, pred blago izdignutim proscenijumom na kome sam stajao za govorničkim pultom, pojavi Primarijus. Sa naročitom naklonošću uputih pogled u njegovom pravcu, na šta on odvrati pukim klimanjem glave s vidnom rasejanošću. Zatim se usmerio ka rezervisanom mestu u prvom redu par koraka od moje govornice. Isprva, ljudi s ne-

vericom prihvatiše ovakvo ophođenje, pre svega što je poticalo od ličnosti takvog formata. Prisutnima koji su manje više bili prisni, on je nebrojeno puta bio, ako ne domaćin, a ono blizak poznanik. No, naučniku pred kojim je već decenijama svetska javnost padala ničice, ipak su morali ustupiti i ovakvo pravo na svojevrsnu arogantnost. Ruku na srce, time što su ga svi uvažavali i pokoravali se pred njegovim neopozivim teorijama, nije podrazumevalo i činjenicu da su prema njemu negovali i neka intimnija osećanja. Nešto naročito u srcu nisu nalazili ni njegovi saradnici, ni konsultanti, a po mišljenju onih smelije prirode, ni sopstvena žena. Ako ćemo poslušati mog oca i jednu od njegovih maksima, u životu nije važno da te ljudi obožavaju, već da te maksimalno poštuju. Donekle je imao pravo. Opet, s druge strane, to nimalo nije uzelo maha u mom slučaju, jer moram priznati da sam ga, za razliku od drugih, ja većma obožavao.

Elem, publika se nekako pomirila sa poslednjim okolnostima. Međutim, iz prikrajka je vrebala izdavačka klapa. Diskretno su proučavali doktora, po svoj prilici, odlučni da ga ne ispuštaju iz oka, prečutno ga proglašivši za lakmus papir narednog perioda u trajanju od jednog časa.

Još se sećam njihove ponude na koju sam morao da pristanem jer naprsto nisam imao kud. U slučaju da se ne rasproda, imaćeš zanemarljivu obavezu da nam obešteš ekstra-zalaganje i pre svega zanos entuzijasta oko ove glamurozne promocije. Sa obećanim honorarom morao sam se zadovoljiti prostim obrazloženjem: Ništa više nije malo kad se dobije, a mnogo nikad nije ni bilo, niti će biti. Uzgred, dodali su i to: Kao šezdesetogodišnjaku vrednom svakog poštovanja, ne sumnjamo da si dorastao da konačno iznedriš, bez sumnje, bestseler.

Onda je usledilo ponižavajuće predavanje o tome kako se to najlakše postiže. Naime, „bestseler od početka mora biti jasno pisan, jer previše stilskih egzibicija odbija prosečnog čitaoca. Njemu se više ne prilazi kao nekada, gde se od njega očekivalo da stoji maltene na ravnoj nozi sa teroristički-zahtevnim autorom. Dobar trgovac voljan je i žabu da potkuje, samo ako je ona finansijski raspoložena za to. Tako da, proglašavanjem izlišnom intelektualnu potkovanošću, klijentu se treba dodvoriti i sa proizvođačke strane. U dvadeset i prvom veku, čitalac je osobito senzibilan, te ako se pekmez ne prinese kako treba, na granici podilaženja, odbiće proizvod sa indignacijom.

Drugo, uzbudljiv mora biti, jer dosada navodi kupca da odbaci robu i, nezadovoljan, o tome informiše svoje poznanike.

Treće, intelektualan (pregršt fakata iz manje poznatih i egzotičnih oblasti daće čitaocu iluziju da pred sobom ima ozbiljno i poučno štivo koje ga obrazuje; s tim da se ne sme preterivati ni u mudrovanju).

Četvrto, psihološki produbljen (ponuditi ubeđenje da je neophodno otkriti junakovu sudbinu, ma kako ona bila vulgarizovana – a jeste; dublje zadiranje u konstituciju ličnosti nije poželjno, jer konzument na sadašnjem nivou evolucije to bezmalo naziva šund, koji najčešće oni – sredovečni pripadnici srednjeg staleža preziru).

Peto, idejno korekstan (što će reći da se mogu proturati teze o lošem uticaju države, civilizacije; o manipulacijama naukom, ali uvek kao izuzeci za koje su krivi pojedinci, pošto osnovni pozitivistički stav prema svim civilizacijskim institucijama mora ostati nepokoleban s obzirom na to da su upravo sredovečni konformisti potvrda ove istine).

Šesto, biti ukorak s vremenom, odnosno, čitaocu stvarati iluziju laskanja, a prava istina opet nije daleko od stvarnosti i može se lako podvesti pod nadogradnjom radozNALACA. Primerice, nije naodmet uneti i dozu fantastike. Čitalac davno ogrezao u poroke servis-službi, injekcija, ako ne i konstantna infuzija mašte preko je potrebna kako bi se utopljenik održavao u zabludi da nije svud naokolo pučina mrtvog mora njegovih domaćaja i interesovanja.“

Nakon ove lekcije, sećam se, u stanju potpune klonulosti, hodao sam prožet nelagodnim osećajem da sam unapred izneverio sebe.

Međutim, kući tek pošto sam odvrnuo nepotkupljive note Albionija okrepljujući se uz besmrtnе stihove Vergilija, shvatio sam da između mene i čitaoca prepreku ne predstavljaju izdavači već puka belina papira. Sutradan sam im poslao mejl u kome sam im napisao da pristajem na uslove te bezočne ucene. Obećao sam da će se oknuti akademske pompeznosti i neobaroknih vinjeta i sve učiniti da se priklonim skromnim zahtevima savremenog konzumenta, što bi mi na neki način trebalo nadasve olakšati posao. Zatim se latih pera i ustremljih na obećavajuće stranice trash-literature.

Da još jednom nisam u pravu, i da nikad neću ni biti, potrudili su se, a ko drugi, nego opet izdavači. Već iznemogao nakon neprospavanih noći, lako sam poklekao pred njihovim novim zahtevom. Insistirali su da se održi promocija knjige, ali ne baš u pravom smislu reči. Uprkos mom opiranju, oni mi neverovatno lako uguraše u ruke tablet. Pritiskom na izvesnu dugmađ pred mojim očima ukaza se kočačan izgled u formatu E-book-a. Čestitamo, rekoše, vi ste pionir čiju će knjigu kao ekskluzivu čitaoci moći da pronađu isključivo u digitalnoj formi. Kao vrhunac mog dobrovoljnog degradiranja, prikazali su mi na monitoru recenziju koja će krasiti prvu koricu u vidu reklame. Na njoj je pisalo: Toplo preporučujemo svakom budućem čitaocu da se ne usuđuje na ovaj književni karusel bez sigurnosnog pojasa i dražeja protiv morske bolesti.

Allegro (M.M. ♩ = c. 120)

Glockenspiel

Vibrafono

Mandolino

Chitarra

Arpa

Violino

Viola

V. cello

C.b.

Izložen pogledima na govornici, osećao sam se kao eksponat. Kada su svi jednodušno uključili tablete i istovremeno ih zaplijesnu sa ekrana naslovna stranica, osetih se kao višak. Grafički dizajner osmislio je naslovnicu (što bi do juče odgovaralo prednjoj korici), u vidu rendgenskog snimka. U centralnom delu bila je postavljena ljudska lobanja iz koje su izvirivale tri potkoleneice sa stopalom kao morbidna aluzija na sicilijansku zastavu. Ali najgori osećaj obuzeo me je kada je došlo do odabira po volji svakog gledaoca na kom će prevodu čitati. Ništa živahniji nisam bio od Rembrantovog dobrovoljca na času anatomske kod profesora Tulpa. Glavom su mi promicale poznate fraze svih varvarskih jezika, ali čini mi se da efekte vivisekcije osetih najbolnije kada sam zamislio svoje delo pisano na najvelelepnjem zapisu kako pred Primarijusom leži savesno tranžirano po germanski, hirurškim zahvatima uz pomoć oštrobriđnih konsonanata.

Samo zatvorih oči, uzdahnuh dublje i prstima pređoh po ekranu kako bi se stranica tobož vizuelno okrenula. Može li se taj bezivotni i tek prividni pokret poreediti sa donedavnim zvukom okretanja stranice nalik lahoru. Hoće li išta zameniti ritualno lizanje ili, što da ne, pljuckanje prsta, koje bi se kao echo potom ponavljalo dok ne preraste u nedolično mljackanje, ali samo kao još jedna od fizioloških povlastica tela. A gde je ona, funkcionalno-otmena, crvena pantljika, i šta čupkati kada nestrpljivost ovlada pažnjom usled nepredvidivog sleda događaja konstruisanog od strane nemilosrdnog autora. Nema dileme, na pomolu je i taj dan kada će čitanje iz knjige biti jednak romančićno poput korišćenja guščijeg pera. Kada će tablet moći da se stavi pod mišku i ponese na plažu. Ili će pre biti da će od Sunca morati da se krije kako se ne bi rastopio ili eksplodirao kao ubogi upaljač na vrućicu nenaviknut. Pa onaj miris buđi i vremenske ustajalosti što se drugačije ne može tumačiti doli poštovanja vrednog dela samim tim, dok će tablet učiniti jedino da svi postanu jednake reputacije. Na papirnim stranicama ste mogli podvlačiti redove, dodavati fusnote, crtati po marginama, ljubavne poruke ispisivati, ružu za koju vas vežu sentimentalne emocije umetati, sasušenog leptira čuvati od javnosti, a njihovim slaganjem jedne preko druge postajati ispunjeniji duhovno kao hobista ili obogaćeniji kao kolecionar zadrti. Nekima se mogao upotpuniti nameštaj u vidu dekora, neko bi samo na taj način uvrtao uši, prospipao kafu po hartiji, podmetao je pod glavu na poljani dok pogled bludi po metafizičkom beskraju; mogla je služiti na putu do poljupca u slučaju kada je voljena osoba viša od vas, mogli ste je mastiti do mile

volje, iscepati neprimetno koji list i potpaliti vatru (da ne zalazimo dublje u praktičnije svrhe)... Pa i Montenj poštovani, koji je izjavio da se pribojava, dok je pisao Eseje, da mu se ne izmetnu u knjigu za salonski prozor, zašto bi bio u svemu u pravu, jer, nakon svega, zar nije bilo lepo zaviriti u knjižarski izlog poput poslastičarskog kada se ume udesiti tako, te zaliči na božićnu tezgu otvorenu tokom čitave godine. Neke behu uvijane u gospodski crveni safijan, druge pak jarećim kožuhom odolevahu smrtnosti, a prema mnogima se ophodismo, istinu ne skrivajući, krajnje mačehinski, i dopustimo hotimično da se kao rano prestarela glavica kupusa razlista i postane lak plen vihoru vremena. Zaodevam u ruho pitanja, da li će se ikad vinuti sa dna mastionice iko više željan dubljeg poniranja u sebe površnim tipkanjem jagodicama, ili će sve što sledi biti puko napipavanje sa spoljne strane tame, povoljno samo za one koji se boje istine neporecive.

Uzalud sam tragao za objašnjenjem u mraku svojih spuštenih kapaka, te otvorih oči. Na svoje neopisivo zaprepašće pred mnom je počivala prazna Primarijusova stolica.

Odupreti se nisam mogao panici i krenuh put hodnika nadajući se da će mi recepcija ponuditi povoljnju informaciju. Kao što se i očekivalo, publika je netremice zurila u tablete i žudno ispijala tekst. Jedini koji su primetili odlazak glavnog protagoniste sa sopstvenog spektakla bili su, a ko drugi nego izdavači. Budući da sam se pokazao otpornim na njihove ubojite sevove iz očiju punih prekora, nađoh se na recepciji. Ljupki portir, smesta dade znak da je traženi gospodin upravo napustio hotel na glavna vrata. Trebalo je videti u šta se pretvorio recepcioner kada sam ga ošinuo jednim zlopamtećim pogledom kao da je pomenuti gospodin bio poveren na prismotru samo za to zaduženom vrataru.

Po izlasku, osvrnuh se nalevo. Bela sova odmenila je pun Mesec. Negde na sredini puta između horizonta, koji je činila planina San Salvatore na kome je blistao reflektorima okupan Sanatorijum sa sedam zvezdica kako su ga zvali od kad je sagrađen i stavljén pod upraviteljstvo Primarijusa, i mirne površi jezera, prolazio je voz. Onaj naizgled vodoravni kolosek zapravo je splet bezbroj vijugavih tračnica. Pomislih današnji svet ne poseduje to preimrućstvo da dremuckajući prepozna priliku i potrudi se da ne propusti tutnjavu voza kako bi prošanjao po šinama. Putovanje vozom još se može poreediti samo sa vožnjom u saonicama. Dok mraz steže i praporci prigušeno zveckaju, ima li šta prijatnije, doli kliziti toplo umotan vunenim čebetom kroz

čist, krepki vazduh. Pruga tamo raspolučuje panoramu gledanu sa jezera i kao po nepisanom pravilu obnavlja vajkadašnju podelu na gore i dole. Ono dole uvek se činilo dostupnije te samim tim i bliže. Primerice, o paklu se toliko priopovedalo da bi se bez posebnog napora moglo od-štampati na gomile turističkih brošura, mapa kao i detalja samog sme-štaja; dok se o raju većito nagađalo i po njegovim visovima gnezdiše se isključivo odabrani. Tek kasnije, kada sam se uz Primarijusa upoznao sa prilikama zemlje bez granica i najtvrdih sefova, shvatio sam da je, u stvari, ključ svega u nekoj vrsti neuhvatljivosti i zebnji onih gore da budu odvojeni, strahujući od dna, kao što na, drugoj strani, postoje neskriveni afiniteti ka uspinjanju onih odozdo. Upravo ta težnja za slojevitostu naizgled neprimetna kod spokojnog Švajcarca, bilo da je višeg, nižeg ili srednjeg staleža, ukidala je mogućnost usred-sređivanja na fantazmagorične predele, općinjavajuće utoliko više kada ih voz prelistava, dovođenjem u stanje između budnosti i us-pavljenja.

Pogled mi skliznu udesno, i za tren mi laknu, kada sam ga uočio.

Uprkos činjenici da se u šezdesetim nije preporučljivo razmetati poletnošću, pohitah bez razmišljanja ka obali jezera. Ali već narednog momenta podide me neka jeza ugledavši kako nepokolebljivo napreduje sporim ali neumoljivim korakom ka samoj ivici obale. Stigavši do žala, videh jezero tako mirno da ga ni najmanji dašak nije nabirao; val, tanak kao veo prelivao se preko sitnog peska, nečujno i bez pene. Ispred njega pučina se otvarala te usled sužavanja vidno polje je činilo sve da obmane u pogledu daljine i širine. Tu razmere neminovno gube autoritet. Oko Paradisa sve je treperilo i titralo, okolna naselja poput sazvežđa, a opet nekopneći utisak odsustva svakog signala života iz svih mogućih pravaca kao da ga je još učvrstio u nameri da produži dalje ka nemim bezdanima. Iznebuha sam postao svedok neobičajenog prizora za razređeni slog imena Lugano, kao istrgnutog pasusa iz hronike nekog turbulentnijeg podneblja. Kakav je to brodolom proizveo da Primarijus doveđe sebe do ruba nad kojim se ne mora nadneti da bi se zaključilo čak iz prikrajka da je ivica samoga Hada. Šta je to izvelo iz takta nadaleko čuvenog stručnjaka, nenadmašnog u pružanju utehe zalutalim dušama i vraćanju istih sa zavodljivih stranputica.

U trenutku kada sam pomislio da se moguće varam, da se doktor jednostavno uželeo svežeg vazduha, on se naprotiv lati džepa od sakoa odakle blesnu sjaj čelika i promišljenim pokretom prisloni

cev revolvera na slepočnicu. Iza mojih leđa, iz aule hotela Eden začula se graja. Mora biti da se publika radoznalo pomaljala iz svečane sale ka glavnom ulazu kako bi ustanovila gde se izgubio glavni protagonist. Nagonski već sam pošao ka doktoru, ali neishitrenim korakom svestan nezavidne uloge i odgovornosti koje sam preuzeo.

Sekundi su trajali kao potraga za nekom tapijom na davno zakančenu uspomenu u tuđem kalendaru. Udarna igla još uvek nije primala zapovest svog okidača, a kada se u glavi Primarijusa nešto po svoj prilici neopozivo prelomilo, on izdade voljno prepostavljenom kažiprstu. Metak je ostao u cevi. Međutim, Primarijus kao neko ko ne želi da ostavi nedovršen posao, zavitla onaj revolver i hitnu ga najžustrije što je mogao ka dubinama. Revolver je dugo putovao kroz blaženu tamu i povremeno signalizirao o svojoj udaljenosti odsečnim bridovima.

Trenutak kada se očekivao pljesak o površinu vode, ostaće upamćen po pucnju koji se razlegao čitavom uvalom, a ponajviše stoga što se telo Primarijusa istog trena našlo na zemlji, lica zarivenog u mulj.

KORAK PRVI

Kada sam se privikao da hodam po ritmu svog disanja, otkrivam sa čuđenjem da ljudi dolaze, odlaze, mimoilaze se na širokom pločniku, po ritmu koji ne odgovara zahtevima njihovog organizma.

Aleho Karpentijer, „Izgubljene staze“

Allegro (N.M. ♩ = c. 120)

Flauto
Oboe
Clarinetto in Sib
Coro in Fa
Trombone
Tamburo
Glockenspiel
Vibrafono
Mandolina
Chitarra
Arpa
Fisarmónica
Violino
Viola
Violoncello
Contrabass

Poput jezička na vagi smeštenoj u potpalublju moje glave nedovoljno opredeljene između obala moreuza i zemljopisa, nikad mi nije predstavljalo problem prevaljivanje razdaljine od jednog do dru-

gog životnog doba, ako je ona uopšte i postojala. Tako i ovog puta, zamahu vremena zadaču voljno.

Taman što sam se bio navikao kao beba da osluškujem oko sebe, tek prve reči navreše na usta. Da muka bude još veća, ne pronađoh zadovoljenje potom ni u čitanju, jer misli poželeteš jako rano da se skrase na papiru. U početku to behu raznovrsna runa svud i svukud posejana, međusobno povezana grančicama rasutim po čitavoj kući i garavim otiscima ručica tek nešto većim od svračijih stopa. Ali ubrzo zatim po uspostavljanju sve sigurnijeg koraka dvonožnog stvorenja, kada dosegoh bradom donju ivicu prozora, sve više bejah zabavljen grajom i cikom rastrčalih godišnjaka. Tako sam bar privremeno prestao da budem zatočenik urođenog osobenjaštva i pridružih se većini. No, to nikako nije značilo da sam se odrekao bio svoje prve ljubavi, a to će reći priče.

Jedan od događaja koji rado pamtim iz detinjstva bila je savađa između Pjetra i Paola u taverni kod Luća. Pjetro i Paolo bili su rođaci, prepoznatljiviji po tvrdoglavosti nego po fisionomskim sličnostima. Nekako je uvek samo kap falila pa da se prelije čaša ionako prepuna opšte netrpeljivosti. Slučaj je hteo da gazda Lućo donese isto piće u dvema čašama, što otkad je sveta i veka niko nije smatrao za nešto neobično. Međutim, kako to da je u Paolovoj čaši nasuto više vina, promrmljao je Pjetro. Mogu se opkladiti da je upravo obrnut slučaj, ne uspe da se uzdrži Paolo. I, eto ti, planu svađa za tren oka. Na intervenciju gazde Luća i ostalih zatećenih u bašti taverne, krvoprolice bi sprečeno. Kako nikome ni na kraj pameti nije bilo do povlačenja, pronađoše civilizovano rešenje u mirnom dogovoru. Ostaviće čaše na parapet od prozora taverne natkriven tremom, tamo gde ni najupornija kiša ne može dobaciti. Ona čaša koja izvetri ranije, dokaz će biti validan, kome je bilo zakinuto više. I desetleća da su bila potrebna, njima ne bi predstavljalo napor, kao ni odložiti smrt ako ustreba, kako bi dočekali krajnji ishod. A, za to je bilo neophodno i više od gole reči. Sastaviše svaki ponaosob prednji i kažiprst, zatim ih poljubiše tako sa stavljene, te se zakleše zvanično u familiju, što su, podrazumeva se, uradili i ostali svedoci, tek da nikom ne padne na pamet da oskrnavi jednu od sicilijanskih svetinja – opkladu. To što su pripadali istoj familiji nimalo nije oduzimalo značaja tom događaju, a još manje je koga dotalo pitanje kako to da se zametnulo pitanje u šta se uopšte opkladiše.

Zemaljski dani nastaviše da teku nepromenjenim tokom kao uostalom i reka Ditaino. U prevodu Grnčarka, što ostade u amanet od Arapa, što je prolazila neprimetno pored našeg mesta razgovetno svojom hukom, bila je od onih koje toliko i ne ostavljaju mogućnosti prigovora, kako plavnim obalama, tako i onima na njoj. Naziv Grnčarka poticalo je otud što je reka obilovala glinom. To smo najbolje znali mi deca raštrkani po muljevitom plićaku u kom su naša stopala ispisivala prve tragove detinjstva. Po nekom nepisanom pravilu, najmlađi bi se duže batrgali po blatu, a oni gologuzi koji bi se odveć osetili prestarelim za benavljenje takve vrste, malo pomalo bi osvajali mesto sve bliže stolovima gazde Luća i čulili uši kako bi što više prikupili masnih tračeva od odraslih. Taj prelazak iz bezbržnog detinjstva u svet odraslih najbolje sam osetio na koži, ili tačnije na svom međunožju, upravo ja, ostajući najduže uz beskrajna predanja za kariranim stolnjacima. Onu glinu što se ukrtila, majka je i nekako uspevala da sastruže i zapere, ali najveće nevolje tek su nastupale potom.

Budući da je zanimanje stanovnika pretežno bilo gledanje tudeg posla, taverna je obilovala ogovaranjima. Svaki trač imao je ime i prezime koliko god da su se pripovedači trudili da prikriju identitet. Ali svako nov kada bi svratio odnekud, odjednom bi zaokupio sveopštu pažnju i lagano načeo priču kao pevac kad iz krila iznedri praskozorje.

Iako sam priču čuo nebrojeno puta, iako je glina sačinila ljušturu po meri mojih nedoraslih oblina, činilo mi se da je se nikad neću naslušati i zasiti ukoliko sam ne zbacim te okove kojima me je reka sputavala.

Hipnotišući okolinu, svaki prolaznik govorio bi kao u magnovenju o poslednjem putovanju vozom. Tako je lagano klizio voz, govorio bi, da se san čas uvlačio čas izvlačio iz glave. Pa tek ono trukanje, tok-tok, tok-tok, taman između sna i jave. Da je bar sporije mogao ići. Ali, jasno je da se i voz mora kad tad zaustaviti, te se i slatki dremež naglo rastvarao. A, da je, pak brže išao, sve bi proletelo, i kad bi me neko posle upitao jesam li putovao, zašto sam ikad platilo kartu, zinuo bi kao da znam šta bih rekao, ali je reč samo sve udaljenija i nedosežnja bila. Sam Bog nam je to priušto, prijatelji moji, ja kad vam kažem... I sve tako u nedogled, bio sam primoran da slušam, samo iz razloga što sam bio mali. Jedina nedoumica koju sam stekao vremenom izborila je sebi mesto kroz kolebanje između izraza – priušto i priredio.

Dnevnik koji sam dobio od majke za sedmi rođendan prosto je vatio za pustolovinama. Mučilo me je žutilo noći i ne bih oka sklopio do zore ukoliko ga ne bih sklonio od svog pogleda. Njegovo prisustvo i dalje sam osećao uprkos preduzetim merama. Praznina koju sam osećao u srcu i siromaštvo avanturama predstavljalo je smrtnu kaznu po hartije moga dnevnika. Nešto se moralо pokrenuti. Uz veštu glumu, zagrejano čelo i buncanje, majka pristade da obaveže polubrata Salva, dovoljno zrelog da me može držati na oku, kako bi me odveo na место где pristaje voz. Opsednuta preteranom uviđavnošću koju je celog života tiskala u sebi, kao da se svakog trenutka može razobručiti, ona je potpala pod moje glumačke sposobnosti.

Vetropir od Salva, pod izgovorom da će se brzo vratiti, ostavio me je na nekoliko minuta samog na stajalištu. Imao sam kratke pantalone, papuče od biciklističke gume i majicu na bretele. Na grudima sam držao stegnut obema rukama dnevnik. Po komešanju gužve pomislih da se bliži *gvozdeni konj*. Ali narastajućem uzbuđenju primakao se kraj. Samo što se nisam zaledio od straha kada mi je prišao jedan gorštak iz pravca Perguze, i bez pitanja istrgnuo mi dnevnik iz ruku. Istog časa sam briznuo u plač, moј vrisak je za trenutak obmanuo rulju da stiže voz. Svi se zgledaše u našem pravcu. Međutim, ona protuva nije se ni obazrela. Videvši da mi nema spasa i da će sve moje blago u vidu dnevnika biti zaplenjeno za sva vremena i time poništена moja prošlost kao i pravo na bilo kakvu budućnost, bacih se na još neutešnije arlaukanje. Hulja je mirno otvorio sveščicu i počeo da lista. Kada je stigao do poslednje korice, sklopio je bučnim pljeskom i širom otvorenih očiju kao pred delirijumom pogledao u mene. Našavši se u čudu, ispustio je dnevnik koji se rastvorio na blagom povetarcu i otkrio potpuno prazne i neispisane stranice. I dalje ne dolazeći sebi, okrenuo se na peti brzinom geocentričnog ciklusa i uputio se ka stajalištu gde se gomila već ukrcavala u vagon ili dva koliko ih je uopšte vukla lokomotiva koja se u međuvremenu stvorila odnekud. Podigao sam dnevnik, ispravio glavu i preda mnom se našao Salvo doterujući šlic na pantalonama. I, jesli li zadovoljan?, upitao je, a moј odgovor prekri senkom pisak sledovanog voza. Bilo je uzalud otvarati usta i tonom ucveljenog mlađeg polubrata objašnjavati totalno nezainteresovanom kicošu da je veći utisak na mene ostavio razočarani gorštak razrogačenih očiju u kojima sam po prvi put ugledao svoj odraz iz tuđe perspektive. Još pamtim njegovu reakciju dok se udaljavao sa sporošću lokomotive koja je pristajala u oskudnu stanicu, otresajući sa

sebe nevericu da je neko u stanju toliko da rida za praznim lišćem bezvredne sveščice. Taj događaj koji mogu podvesti kao prvi susret sa samospoznajom, ne upisah u svoju beležnicu, ali je svakako bio vredan pomena stoga što je time ona konačno postala svršishodna.

Moj prvi dodir sa stripovima usledio je odmah nakon što sam naučio da čitam. To otkrovenje moja mašta je primila istovetnom erupcijom kakva bi se mogla očekivati od reakcije operske dive teške kategorije pri naprasnom ateriranju zadnjicom na otvor jazbine asocijalnog jazavca. Tada sam prvi put saznao za Indijance i začudio se njihovom načinu računanja godina života. Za razliku od nas koji smo se poredili brojem leta, oni su godine starosti izražavali zbrajanjem snegova.

Ali plod tog pronalaska zapravo je predstavljao samo porinuće moje rasanjene glavice ispod čunjastog šesirića pri plovidbi ka prvom otkriću od stvarne važnosti. Da se bog ne ophodi prema svima ravnomerno doživeo sam kao presedan i lični atak već tada, iako sam bio još uvek neko tako reći bez snegova na sebi. Konačno sam bio dokučio značenje opštевladajućeg mišljenja Sicilijanaca o nama městama Donje da smo punomoćnici božije veresije.

Donja se nalazila podno Gornje, i zajedno su činile Enu. Gradić, jedinstven po slučaju da uprkos svojoj geografskoj stacioniranosti gotovo u težištu ostrva, ipak uživa ugled perifernog mesta u odnosu na sve gušće ili razuđenije naseljene delove oboda Sicilije. Majka, otac, stariji polubrat i ja živeli smo u Donjoj, zaklonjeni u senci Gornje. Glavni paradoks sastojao se u tome što je sneg i kada bi padao, činio to isključivo na visoravni, a za njihove privilegovane žitelje mi smo bili Indijanci, iako je za gotovo svakog od nas sneg ostajao nepoznanica ukoliko se za života тамо nije ispeo.

I tako odlučih te kalendarske zime da se otisnem gore, bliže oblacima ponovo ubedivši starijeg brata da me vodi pošto je to bio jedini način da od majke iskamčim odobrenje.

Kada sam konačno pred sobom ugledao do juče tako blisku a opet nedostiznu Gornju, na rastojanju koje bih ipak mogao dostići, za trenutak je splasla goruća želja pred kopnenim putem. Poželeh što zabilaznjim i okolišnjim načinom da dosegnem taj predeo moje uobrazilje. Nesvakidašnjem hodočasniku sličan, zamišljao sam na sebi momkasine od jelenje kože što bi mi poslužile kao Indijancima da se nečujno prikradem lovini. Samo što je ovaj plen za mene predstavljaop nepoznanicu isto koliko i hrišćaninu koji sa zebnjom priželjkuje raj.

Vrletni put vodio je ogolelim padinama kao uz plaštom prekrivena titanska pleća i ramena. Ponet osećajem uzvišenosti grabio sam sve vreme barem korak brže od brata, potpuno ravnodušnog što će uskoro naše slampnate šeširiće prekriti kristalni oreol.

Na ulasku u grad dočekala nas je nesnosna hladnoća. Tada se dogodilo nešto što će me pratiti celog života a to je pogrešna procena. Naime, toplija odeća i šeširić na glavi jesu bili dovoljni da ublaže prvi nalet jeze, ali već pri drugom, odbrana je popustila jer na rukama nismo imali rukavice. Zimogrožljivost se uvukla nepovratno u kosti, a cirkulacija će mi otad zadavati problema kroz život, posebno u perifernim ekstremitetima. Što smo dublje zalažili u grad vidljivost se smanjivala. Kroz maglu, posmatrao sam grad okovan odblescima i izduženim senkama nalik vetrokazima. Svud rešetke izvijene u volute prekrivale su plemeniti mermerni, a po minijaturnim vrtovima gvozdeno rastinje stvaralo je utisak da smo se obreli pred, ili bolje rečeno, u džinovskom bareljefu u tri dimenzije. Ta nerazgovetna kamena masa balkona, zasvođa, kupola, belvedera i galerija sa žaluzinama učinila je da sa izvesnom nostalgijom prizovemo u sećanje palme lepezaštih dlanova, lepljivu sparinu i komarnike sa svojim diskretnim smradom. Tek bi se ovde-ponde zaticao koji žbun ili stablo ogolele krošnje. Ogresle u ledeni vazduhu, fasade su ukočeno stajale pred nama pružajući dah dobrodošlice koji je naterivao suze na oči i mamio krajnji uzdah. Odlomio sam jedan stalaktit i stavio ga u usta. Kada sam osetio vrelinu iz straha ga ispljunuh, ali ne bez izvesnog napora pošto se bio zalepio za jezik. Magla je poput sapunice rasterala sve moje snove o veličanstvenosti mesta koje se iz perspektive podnožja ukazivalo kao obećavajući horizont. Ako je sa Istoka Sunce izviralo iz Etne, doslovno se gasilo na zenitu naših vidika. Ništa nam drugo nije preostajalo nego da se vratimo našoj Donjoj i Grnčarki u čijem su mulju bar svi podjednako nalikovali srećni. Dok smo se spuštali promrzli, sa šeširićima otvrdlim kao nokširima, osećao sam beskrajnu zahvalnost prema Salvu što nije izustio ni reči na moj račun. Priznajem, žudeo sam za snegom kao posleratne gospođe za hermelinom, podjednako besmisleno, bilo zbog nedostizne cene, bilo zbog izlišnosti usled odsustva zime. Odrekao sam se, mada slabo uverljiv i samome sebi, a kamoli pred starijim i visprenijim polubratom, snovidavne Gornje, njenih dražesnih krovova i vrtoglavih dimova iz odžaka za koje nisam bio sasvim siguran da li su tim tananim sponama visili sa neba ili su pričvršćeni božijom milošću podupirali njihovo paperjasto uzglavlje. Nogu pred nogu, uputismo se

natrag. Donja, daleko od toga da je bila raju bliska. Ali od izlaska pa do zalaska Sunca, ona je bila itekako naša, posebno zahvaljući tome što se dan činio dug kao put pešice od istoka do zapada. Tako je i naš život tavorio zapet između jednog uljuljkujućeg juče i dobro poznatog sutra. Njene kuće boje žutog šećera uvek su bile spremne da se podaju vetrui tokom tri četvrti godine, ali se, dolaskom zime, nikada nije radovala kiši. Tada je glina oživljavala i sve pretvarala u kaljugu iznad koje su izvirivale kuće poput sojenica. Zatečeni prolaznici, uspaničeno bi gacali, kao u strahu od živog blata, a za sobom bi sejali gotovo redovno po jedan komad obuće. Kada bi ih izdalo strpljenje i osluškivanje taktova kišnih kapi, pogledali bi kroz prozor, sa izvesnim kajanjem, u sopstvene otiske prepustene samima sebi. Taj žalosni prizor rasparene obuće trajao je neko vreme čak i pošto bi se razvedrilo nad krovovima Donje. Tek kada bi se stvorila suva pokorica tla, meštani bi se rastrčavali svak po svoju zaglibljenu pokretnu imovinu sa ašovom na ramenu. Naučeni iskustvom da bi se koža, a nekmoli lak, oderao sa obuće, pažljivo bi ašovom opkrojili zemlju okolo i zajedno sa grumenom je izbacivali na površinu. Zatim bi mistrijom ili špahtlom sastrugali kal da bi konačno sa četkicom za farbanje otklonili i najmanji trag prljavštine. Kući bi, prethodno ih dobrano osušivši, laštili čizme dok ne zadobiju prvobitni sjaj. Tek tada bi ih odlagali, ponosni na sebe, kao da je potop upravo njihovim zalaganjem najpre i ustuknuo kao pred višom silom.

Na vratima nas je dočekala majka, taj revnosni čuvar-kuća u prepoznatljivom liku domaćice čija zabrinutost se doticala svih pre nego bi se ishlapela dosetila i sebe same, što se već po načinu odevanja moglo prosuditi. Primivši nas u topli zagrljav, otvorila je vrata nezamenljivog doma. Na stolu su bili ostaci tek završenog obroka. Po običaju, nakon obeda otac bi ustajao do balkona i držeći se za gelen-der gledao nadole. Mnogo godina kasnije, saznao sam za njegovu pravu dijagnozu – *qualunqismo*. Nepriznata boljka koja je morila nemalo celu naciju. Tako česta pohara koja obično obuzima ljude nakon ratova, javlja se u dva oblika. Prvim vidom su bili zahvaćeni nesrećnici koji su se na glas izjašnjavali, večite bukadžije i kontraši, ni za kog opredeljeni i za sve unapred protiv. Drugi, naprotiv imaju običaj da tonu u apatiju i potpuno ravnodušno reaguju na sve što im se događa i okružuje. Tada to još nisam shvatao, ali njegov pogled pod balkon možda bi bio i kobniji da nismo stanovali u prizemnoj udžerici. Da li zbog toga ili nečeg drugog posle izvesnog vremena provedenog u tom

položaju, još jedan pogled bi uputio, sada već u visine i to sve dokle oči sežu, navrh Gornje, uprkos tome što se zbog magluštine pretvorila u divovski oblak pamuka. Zatim bi se, slegnuvši ramenima, po navici, vraćao u svoju fotelju zauzimajući uobičajeni položaj pred prelistavanje novina ili slušanje radija. Ritual se nastavljao tako što bi nakon svakog srkuta kafe i povlačenja cigarete bez filtera, odbijao dim uz ne-izostavno *va be*, naglašavajući onaj drugi slog ispuštajući uzdah kao da se svaki put od njega iziskivalo obnavljanje pomirenja sa životom. Dobijao je invalidsku penziju i ta skromna ratna odšteta popunjavala je rupe kako-tako za domaćinstvo. Iako su mnogi imali šta da ospore takvom izvoru prihoda, ipak su ostali uzdržani budući da se i ostatak komšiluka snalazio na ovaj ili onaj način ne vodeći mnogo računa o le-gitimnosti poslovanja. Spominjući ostatak, naravno da nisam ubrajao i onaj deo stanovništva koji je i te kako dovitljivo to znao da ostvaruje. Pri tom mislim isključivo na one izvrsne donedavno zanatlige kad su u pitanju grnčarski radovi. Priterani sveopštom bedom, moralо se iznaći razumevanja i za njih što se znalački prestrojše u falsifikatore starih umetnina; te nije bilo za čuđenje što su iznicali na sve strane sve rari-tetniji artefakti, navodno iz vremena kada Isus još nije bio ni u mi-slima sada nam voljenoga boga; bronzanim minijaturama nije nedostajala višemilenijumska patina zahvaljujući svesrdnom uriniranju umetnika – i tako dalje bi suveniri iz prošlosti diskutabilne bili prosleđi-vani bez mnogo zagledanja brojnim kupcima iz primorja koji su ih opet preprodavali ko zna kome i kojim pravcem. Ipak to beše vreme kada se svako morao snalaziti kako ume i zna. Bilo kako bilo, otac je raspolagao bezgraničnim pravom uživanja na mir u kući, i njegova reč nije ni morala da bude poslednja da bi se štovala, premda je retko kad i progovarao.

Cinjenice su postavile takvo stanje tako što se našao među poslednjima koje su Rusi kao ratne zarobljenike otpravili iz Sibira. Od 1943. do 1949. boravio je po sibirskim gradilištima. Pošto nije bio obdarjen tako reći ni za šta, uposlili su ga da ispravlja stare eksere, jer se ništa nije smelo bacati. Od dugogodišnjeg čekićanja na debelom minusu, otpali su mu zauvek nokti i ostao je bez kose kao posledica stresa usled propratnog živciranja. 1949. upoznaje moju majku sa mališanom od šest godina na grbači. Tu počinje priča o mom bratu ili tačnije polubratu po majci. U to vreme kao dete sa obližnjeg brda, potekla iz siromašne porodice, uprkos ratnim nedokrajčenim razmircama, ona je upravljala svojim stadom ovaca. 1943. kao proizvod američkog desan-

ta, sleteo je i zapleo se, u jednu od retkih krošnji na proplanku, narednik Spencer. Majka ga je spazila dok se koprcao bezuspešno, obešen o sopstveni padobran kao marioneta. Kikotanje nije potrajalo. Ubrzo posle pada tog andela s neba poslatog, ona ostaje u blaženom stanju. Od obećanih kula i gradova, ostade joj u naručju moj polubrat i tek po koja koverta koju bi poštari donosio uz neizostavni podrugljivi izraz lica. U nezavidnoj situaciji, široko otvorenih ruku naravno da je prihvatiла ponudu moga oca. Bez kose i noktiju kao nekog kome ni nagrada da posle smrti produži sebe nije sledovala, ona mu podari sina, to jest mene.

Ubrzo, po mom rođenju, porodica se proširila za još dva člana. Prvog smo nazvali Punto, dok se drugi potudio da mu ime ostane nepromjenjeno, Merlo. Njegova pojava, da se razumemo, nije bila u dekorativne svrhe. Donja je obilovala pticama svih vrsta zatočenih po kavezima i u prozore smeštenim. Njihova uloga bila je krajnje praktična, s obzirom na otvorene prozore usled letnjih zparina, a sve u prilog najezde komaraca i dosadnih mušica. Toliku bezosećajnost ipak nismo imali na njega da primenimo, već smo ga smestili na čiviluk poput kakvog cilindera iz više klase. Stajao je u kavezu pred kućom i kad god bi nekog ugledao, nazivao mu je Ciao. Ne baš bog zna kakav repertoar, služio mu je ne samo za ljude već i za udvaranje svakakvim pernatim koketama u prolazu. Iako je bio omanjeg rasta, zelenih očiju i žućkastog belega za vratom ipak je likom podsećao na gavrana. To nezvano obeležje turobnih grobara sputavalo ga je na svakom koraku svoje zavodničke karijere. Stoga je zadržao poslednje pravo da ga oslovjavaju Merlo, ističući razliku sa dalekim i nepodobnim rođakom.

Onaj prvi bio je u večitoj zavadi sa mojim polubratom. Okrenut više ljudima, Salvo je nasuprot meni bio omražen među životinjama. To bezazleno psetance zvali smo Punto jer bi danima pre negoli ga podšisamo, dlakom se pretvarao u lopticu i tako ga prekrstisimo u Punto. Spreman za šišanje više nego ikad bio je, na njegovu osobitu žalost, a na moju neskrivenu radost, dana kada, to nikad neću zaboraviti, moje oči behu počašćene nesvakidašnjim prizorom. No, to nikako ne mogu dočarati sa potpunom verodostojnošću ukoliko ne uvedem još jedan lik na scenu. Iako se to može nekome učiniti napravno i nezgrapno s moje strane, to niukoliko ne bi zavređivalo pažnju kada bi taj isti nestrpljivac imao čast pred sobom stvoriti njegovu pojavu. Nadimak Bosko koji ga je pratio iz škole kao senka, i kada je napustio tu ustanovu tako odurnu njegovom duhu, krasio je mog naj-

boljeg druga. Nije ga teško prepostaviti oku, budući da, od kad je školske klupe i kecelja po meri, svaki razred ima po jednog Bosku, bucmastog dečaka na kome je sve vrvelo i kipelo kako spolja tako i iznutra, dobrotom podrazumeva se. Poverenje prema svima često ga je koštalo skupo, a ismejavanja i podrugljivanja okoline samo su ga vremenom učvršćivali u povlačenje iz društva. Jedino pravo društvo činio sam mu ja. Njegovi rano počivši roditelji ostavili su ga sa bakom i farmom magaraca te se nikako i nije moglo očekivati da će ga se škola nagledati dugo. Na pomenutoj farmi često bismo spajali njegove obaveze vezane za marvu i bezbrižnu igru, aко je za nju uopšte uslova postojalo. Jednog dana kada smo po običaju upijali pozitivne vibracije naslonjeni na vrat s obe strane magarca kako smo to mi zvali – iz magareće perspektive, ugledasmo mog brata kako krivuda putem sa nekom ženskom osobom pod ruku. Iako smo bili nezreli u punom smislu te reči i Bosko i ja, obojica smo ipak manje više znali da decu ne ispuštaju rode onako nasumično što bi opravdalo donekle polupani crep ovde-onde. Prisustvovati ljubavnoj sceni bio je dovoljan razlog da zanemarimo pozitivne vibracije i zavolimo špijunažu kao jedini način da se u datom momentu dođe do adekvatnih informacija.

Dogodilo se to na jednom proplanku udaljenom svega dva kilometra od Donje, ali sasvim dovoljno da moj brat bude ubedjen u punu privatnost. Na tom proplanku pri vrhu nalazilo se stablo razgranatog divljeg kestena. O jednu granu od davnina beše obešena ljljaška koju je činila kamionska guma privezana trima konopcima debelim kao ruka. Gazda Lućo imao je kćer, ne toliko čuvenu po lepoti koliko po dobrodašnosti. Budući da je moj brat već stasao i uzgred umeo tako lepo da se koristi mesečinom, da su se po predanju već, odvajali balkoni od fasada uz njegov bariton, nije ni čudilo to što su krčmarenov ružnjikavoj kćeri gaće postale tesne.

Tog avgustovskog poslepodneva, vazduh je bio posve sirupast i čim sam ih spazio kako se svaki čas osvrću za sobom, pokvarene misli same su nadolazile i lepile se za prste po džepovima. Nisam želeo biti sam, kao drugog svedoka poveo sam najboljeg druga Bosku kome to nije palo teško. Uzeli smo slobodu da ih posmatramo zalednjuvši u visoku travu na propisnom odstojanju. Bosko je bio moja sušta suprotnost. Dok sam ja bio upadljiv kao primerak iz kolekcije pastirskeh štapova, on je izgledom podsećao na takmičara iz trke džakova. Uprkos maksimalnom trudu da kontroliše puls, dežmekastog Bosku izda-

vao je ubrzani dah, ali na svu sreću ne toliko bučan da bi okazao položaj.

Najpre je Salvo, skinuvši pantalone do ispod kolena, seo preko točka tako da mu se istog časa zabelasala zadnjica pod gumom. Za razliku od njega, Lućova kći zbaci svu odeću sa sebe, procenivši da će tako praktičnije ostvariti zamisao. Da je u mnogome bila u pravu, pokazalo se odmah potom, doduše, ne uzimajući u obzir početničko neiskustvo pri pentranju uz brodsku užad. Ali, čim se našla sa obe noge na tom svojevrsnom vazdušnom plovilu, stvari su došle na svoje i ona je dobila priliku da se dokaže tamo gde je daleko vičnija. Rekoh u mnogome, jer zaboravljeni Punto koji se nije odvajao od mene, stvorivši se tu iznebuha, uočio je priliku da napakosti polubratu i nije se libio da napusti izvidničku poziciju i nonšalantno se prikrade drevnom razbarušenom kestenu. Nogama ispruženim u V, licem naspram bratovog, zatvorenih očiju, zanosa u poodmaklom stadijumu delirijuma, Lućovoj kćeri bilo je uzalud skretati pažnju. Matirani brat izmicao je guzicom svaki put kad bi Punto otvorenih čeljusti poskakivao gore-dole. Tako neuredno nepodšišan, činio se kao lopta koju je tapkao brat usput dovodeći do sedmog neba beskrajno zahvalnu Lućovu kći. Točak se klatio levo desno a ona je uzvikivala: Ko to laje, da nije moj tata, ko to to tatata... što smo ponavljali Bosko i ja kreveljeći se do kuće. Na povratku kući, dugo usput nismo uspevali da zadržimo suze od smeha, što se nije moglo odnositi i na Punta koga je pomahnitali brat šutirao sve do kuće kao uvećani čičak, gde ga je tek Merlo povratio iz bezumlja rekavši mu Ciao. Tada ja uzeh mandolinu, brata poneše batiton i opet postadosmo srećna porodica.

Moj nerazdvojni drug Bosko bio je oličenje dobrote. Njegova dobrota u očima prostodušnih i prosečnih ljudi stvarala je odraz naivnosti do te mere da su ga bezmalo svi karakterisali kao malounnog. Živeo je sa babom otkako je ostao bez roditelja. Baba je bila sva u crnini i kao kap u buretu katrana ničim se nije razlikovala od ostalih na Siciliji. Te crne siluete kao sastavni deo svake kuće u vidu senki zloslutnica. Kako bi Sunce pomeralo hladovinu oko kuće tako su i one premeštale svoje hoklice. Jedino kada ih je čovek mogao zateći nezaštićene senkom bilo je za vreme kakve sahrane. Onda bi teško razumljivim i uhu neprijatnim naricaljkama, zamračivali ionako turobnu sliku, i tek ponekad bi skidale maramu s glave i rasplitale grive pune pepela.

Od roditelja mu ostade magareća farma. Brojala je pedesetak magaradi. Proporcija od četrdeset devet magarica naspram jednog mužjaka svakome bi odzvanjala u ušima poduze vreme, ali ne i onome ko je bio upućen u tajnu njegovog uspeha. Više od bilo koga taj je mažnjavao kanolije. A Boskova baka je zaista bila nenađmašna u njihovom spravljanju. Tokom redovne ispaše, svakog dana je nadomak farme magareći harem bezbržno čupkao travu, dok je dugouhi sultan prebirao misli u nepomičnoj pozicijskoj kao za slikanje. Sa livade bi se vraćale farmi tvrdoglavе kokete uvredljivo sporo, ali opet nekako, za razliku od najvećeg baksuza koji je postojao. Ne bi pomagali tu ni udarci nogom u tur, čak ni ubodi šivačom iglom; jedini lek dolazio je iz bakinje kuhinje. Njegovo duhovno opštenje sa prirodom, znalačkim njušenjem bi prekidao tek kada bi razabrao dobro poznati miris kanolija koje bi mu Bosko prinosio na dlanu kako bi ga odobrovoljio. Tada natankane krvi visokootanskim kalorijama, pomahnitao bi i počeo da zaskače sve odreda magarice. Sirostice bi se iz lagane šetnje nadavale u beg, i brže od očekivanog vremena, sve se nađoše zadihane u toru; samo daleko od toga da su stupale na bezbedno. Tu gde više nije bilo izlaza, nije bilo ni spasa; pohotni magarac kome je krv ključala u glavi ispuštao bi paru na uši dokle god je dejstvo kanolija bilo na snazi.

Njihovo mleko sadržalo je neznatno malo masnoće, a proteinima je bilo prebogato. Prodavao je skupoceno mleko retkim kupcima po narudžbini, ali najsigurniji prihod obezbeđivala mu je kozmetičarska radnja u Kataniji koja je mleko pretvarala u pomade za negu kože lica i tela pod imenom *Mlečni pupoljak*. U početku je izaslanik njihove firme dolazio Bosku na vrata, ali vremenom stasavajući i uočavajući da bi unosnije bilo kad bi im sam dostavljao robu, nije ga mrzelo da na-kon svake muže, snabdeven povratnom voznom kartom i dobro zapti-venom kantom obilazi Kataniju.

Još od škole i tamošnjih neprestanih zadirkivanja, stekao je komplekse. Nekada je to bilo na račun njegove gojaznosti, a neretko i zbog magaraca sa kojima su ga poistovećivali. Stoga je napustio školu pre vremena. U meni je našao prijatelja i u više navrata umeo je uzvrat iskreno da zahvali. Više puta, sećam se, nudio mi je mleko, na šta sam ja ostajao ravnodušan.

Bosko je dobio nadimak može se reći dva puta. Prvi put je to bilo iz logičkih razloga. Duplo korpulentniji od ostatka generacije, nazvali su ga tako jer je bio veliki ne kao drvo već kao čitava šuma. Međutim, kompleksima prožet usled odbacivanja društva, da bi se na

bilo koji način istakao – po mogućству, ovog puta, prednjačio – krišom se u trećem razredu obrijao kako bi pre ostalih postao muževniji. Još kada mi ostali iz generacije nismo ni slutili za nasleđe ljubitelja banana, on je već u petom razredu bio maljav kao vukodlak. Deca su ga odmah dočekala na zub, ali ovog puta, učinjen je presedan jednoglasnom odlukom da mu ostane prvobitni nadimak. Sledeća dosetka nimalo neće biti prijatna posebno onima koji zaziru od memljivih prostorija. Naime, kao što rekoh, zbog učestalih poplava tokom zima, a opet usled, takođe pomenute, materijalne nemoći u sanacijske svrhe, vlaga po zidovima i podovima bila je više nego shvatljiva. U tom pogledu, moj Bosko koji me je redovno začudivao svojim povremenim dovijanjem različitim problemima, a sve na osnovu logike ih rešavajući, posuo je sve obolele i načete regije od vlage solju, artiklom, kojim možda jedino nismo oskudevali u to vreme. Međutim, na šarene zidove odavno bejah navikao, kao da bi se ko pa prepao od kontrasta boje žutog šećera i bele soli. Naprotiv, mom zaprepašćenju nije bilo kraja kada sam jednom prilikom kročivši u njegovu kuću zatekao ga kako leži potbruške na kuhinjskom stolu potpuno nagog, ako se ne uzme u obzir tiganj preko njegove zadnjice. Istog časa trgnuh se pogledom u stranu, mahinalno pogledavši kroz prozor. Njegova baba držala je na simsu luk u koji je svagda zavirivala ne bi li dokučila kakvo vreme treba očekivati pre nego li unuk podje put Katanije u trgovinu odakle se vraćao očiju punih sredozemnog sjaja. Ovog puta oči mu behu pune prekora.

– Šta gledaš – prekide moje stanje šoka. – Šta stojiš tu praznih ruku. Vidiš da ne mogu lepo da dohvativam dršku. Pridi snebivljivi sine i cimni ga nagore iz sve snage.

Kad sam učinio po zapovesti, na donjoj površi tiganja ugledao sam masu dlaka dovoljnu za periku ili bar tupe. Ni glasa nije pustio, samo je stisnuto zube i pomodreo u licu iz čega se može zaključiti da se istom tretmanu već podvrgavao u prošlosti. Bosko je tiganj premaživao vrelim medom, kasnije mi je u poverenju ispričao, i tako je depilirao celo telo po potrebi.

– Čudiš se. E, pa ne bi ti bilo čudno da znaš kome idem posetu.

Depilirao je pozadinski deo zato što su mu pantalone uvek bile srozane napola. Pošto je uzeo zdravo za gotovo da je uzaludno povlačiti ih na gore svaki čas, i na taj način misli sabotirati u svom kretanju i zamarati ih tom sitnicom, on je radije trpeo muke pri raskrčavanju tiganj-metodom. Kada se pravilno zacešljao, doterao kragnu i pro-

pisno našljapao nekim preslatkim mirisom sa obrazloženjem da se takvi koriste po zimi a kiselkasti leti, mogao sam zaključiti da idemo do neke primadone, samo da ga nisam bolje poznavao...

Smeten čak i u razgovoru sa istim polom, od devojaka je tek imao paničan strah. Donja Ena, ako je po nečemu bila poznata, kad su u pitanju metode udvaranja bilo je muziciranje na mandolini. Sem mog polubrata (koji je više bio lenčuga i sklon pribegavanju laksih puteva u svemu u životu, pa i kod curica), Bosko je bio totalni antitalenat za taj instrument. Podvlačim instrument, jer bi bilo neispravno s moje strane ukoliko bih ga nazvao antisluhistom, što potkrepljuje nje-govo izvanredno učešće u gradskom horu, i to Gornje Ene. Uprkos višku kilograma, dvaput nedeljno bi se pentrao na probe i nedeljom obavezno ranio pre svih da kojim slučajem ne okasni na misu. Njegov pi-skutav glas nikako nisam mogao da svrstam ni u kakav registar, a kamoli da ga zamislim kao volšebno gradivno tkivo gradskog hora, kako je sebe konfigurisao. Da će pre biti zaštitno salo kao amortizujuće sredstvo za eventualne preoštro odapete note na krhki pevački sastav, nisam imao srca to mu saopštiti.

Misteriozan na do tad nesvakidašnji način uspeo je da me ubedi kako bih se celog života kajao ako ga ne budem sledio u stopu, i to po mogućству bez pitanja. Međutim, put nas je odveo do samog ruba Donje, meni do tada nepoznatog kraja, a uz to i zabranjenog, jer su mi roditelji darovali jedan od retkih saveta da se tamo ne upućujem ni za živu glavu. Doduše, tada sam bio znatno mlađi. Sa svojih 15 go-dina stekao sam to pravo i prihvatio ulogu pratioca naparfemisanog preko svake mere Boska. Drum se odužio tako da smo često morali da zastajkujemo jer smo u rukama nosili obojica po kantu magarećeg mleka. Po dimenzijama kanti prepostavljao sam da se u njima nalazila sva godišnja muža, ali nisam postavljao pitanje, po datom obećanju.

Kada smo se približili imanju, pred nama je iskrsla vila kakvu nisam poneo u pamćenju čak ni iz Gornje. Nije mi trebalo mnogo vremena da shvatim da se približavamo domu čuvenog Zia. Njegovo ime i prezime niko nikad nije želeo da zna. Bio je prečutni poglavar u neku ruku, koji je uostalom rukovodio svim tranzisionim poslovima pa i saj-mom stoke; a to Zio (ujka) od milošte bilo je dovoljno svakome da zna o njemu dok god od njih nije tražio ušur. Kada su nas spazili čuvari ispred kuće, pričekasmo ispod trema. Na moje zaprepašćenje, na vra-ta je izašao moj polubrat držeći nekakvu kovertu u rukama.

Njegovo zaprepašćenje nije bilo ništa manje. Na licu mu se isprva pojavili izraz prestupnika uhvaćenog na delu, da bi brzo potom dobio osornu boju koju je već duže vreme gajio prema meni. Naime, od kad me je Lo-rencu Bandini povezao, par godina ranije u svom fići, prethodno me upitavši za tačan put do Gornje, dan pre nego što je počela trka For-mule 2000, 19. avgusta 1962, koju je svima poznato on osvojio, nije mogao da sakrije sujetu. Da zavist cele Donje bude još veća, kada mu pokazah put dečjom mandolinom koju sam uvežbavao na steni pokraj puta, Lorencu me je, praveći se nesiguran da je dobro shvatio, za-molio da mu pravim društvo kao suvozač u njegovom fići. Usput sam mu na njegov specijalni zahtev odsvirao par nevešto odraćenih kan-cona odabranih iz lokalnog folklora. Kada smo se primicali centru Gor-nje, ophrvala me je do tada nepoznata emocija koja se drugačije ne bi mogla podvesti nego pod tremom, a koja će me ceo život kasnije pratiti na svim javnim nastupima. Gornji pritisak je pao ispod donjeg a donji je premašio uveliko onaj gornji. Identičan osećaj će me nadalje pratiti, a doktori koji su se tim fenomenom iz rekreacije pozabavljali, lakonski su me okarakterisali kao neizlečiv slučaj. Lorencu je nadasve ispaо korektan; uvidevši da su mi se odsekle noge nije insistirao da ga pratim dalje od auta. Mislim da je dovoljno upečatljiva scena odveć bila i ta kada su meštani ugledali kroz šoferšajbnu njihove gore list kako Velikom Bandiniju, zvezdi u usponu koji će nesumnjivo prve sla-vom popločane osmice provozati upravo ovde, svira na uvce njihov tradicionalni instrument. Od tada sam, tako reći svima, postao miljenik koliko i trn u oku. Tako i polubratu; a taj trn činilo se da je sve više bubrio i bubrio...

Pozdravismo se kao površni poznanici i tad po prvi put osetih opipljiv jaz između braće različitih očeva. Kovertu je preuzeo Bosko koji nije ni registrovao konfuziju. U povratku, pošto je prebrojao novac, vidno zadovoljan, poče da pevuši nešto sebi u bradu prekidajući strofu sa I-O, I-O... kao magarac. Videvši da mi ništa nije jasno, ispljunu pohvale na račun moga brata kako je on sposobniji od mene i kako zna gde da se uvali. Taj Zio najbolje živi u celoj kontinentalnoj Siciliji. A, ovo mleko, šta će mu toliko, upitah ja. Pa za njegove konkubine, razume se. Uz malo razblaživanja može se podeliti i na tri četiri kupke. One dobiju većito mladu kožu a on njihovu dušu. Ko se tu podmladio, zaključi sam.

– Sve je to razumljivo, ali što si se ti tako uparadio. Da si ih bar očima pomilovao nego se tu budalčiš?

– I-O. Vidi kakav si magarac. Koja budala se još picani kad ide kod kurvi. Tek ćeš videti povod i još mi zahvaljivati do kraja života zbog toga. Vodim te kod Bokadore kući.

Bosko nije ni bio svestan koliko je bio u pravu. To ime Bokadora, jedno je od onih reči koje još pri izgovoru poput Hanibala istog momenta stavljaju do znanja na šta se odnosi i ostavljaju neizbrisiv trag. Legenda o njenoj kosi koju je oteo slepi miš nije bila nepoznata ni Donjoj. Šaputalo se o tom događaju naširoko, a posebno kada bi se zadesio u prolazu njen poštovanja vredan otac. Govorkalo se da su od stanja šoka u kom se našla, njene vlasti izgubile prirodnu boju kose i da su nadalje rasle sedefastim sjajem kao u onih, crnim prevučenih, baba koje su obletale sahrane, kao i neretko što su znale poslužiti i kao babice. Ni njena majka nije bila pošteđena. Posle onog udesa, majku je nemilice ophrvala neka psihička boljka, možda najsličnija Tureovom sindromu, koja se manifestovala tako što je zapadala u iskušenja da izbacuje u naletima izlive besa propraćene svakojakim vugarnostima i bestijalnostima. Otac ju je skrivaо pribavljajući se za ugled svoje kuće i prezimena a ona bi još više na to postajala inspirativnija u nizanju psovki. Njen mozak se na kraju i udario u sopstvenim prljavštinama i ona ubrzo usahnu. Od tada su živeli udvoje otac i čerka.

Bosko je postao dobar sa Bokadorom za vreme održavanja proba hora, čiji je dirigent, između ostalog bio njen otac, što je i presudilo pri sticanju poverenja u ovog bezazlenog debeljka po čast nje-gove mezmisce. Bio je to moj treći i najkobniji odlazak na Gornju. Prvo što mi je privuklo pažnju na centralnom trgu a da mi je promaklo u prošlim navratima, bila je Gradska fontana, masivna kamena česma bez nekih naročitih pojedinosti na sebi, ako se izuzme činjenica da je iz nje izvirala čista, sveža izvorska voda, nenametljivo, bez očekivanog mlaza ili prskanja, lizala je kamena usta Persefone da bi se tek pod donjom, sočnošću izražajnjom usnom, povodljive beginje, stvarala prozirna nit, koju bi grlići krčaga dočekivali sa neizmernom zahvalnošću. Prvi put neprimećena, zato što je s obzirom na mraz bila suspendovana, a drugi put, razume se, usred kracatog masom ljudi trga, počivala u tihoj patnji za bilo čijom pažnjom. Jedva primetno ali itekako osetnu zahvalnost osetih i ja na svojoj koži u vidu žmaraca; bilo da je to poticalo otud što sam ušao u lako buđenje mladalačke krvi ili stoga što sam uvideo razmere subjektivnog rasuđivanja, koje tako često donosimo na osnovu prvog dodira sa nepoznatim. Ono gvozdeno

rastinje optočeno primamljivim, ali odbojnim u isto vreme biserjem po granama odmenilo je raskošno drveće probujalo na sve strane u praštavim bojama. Magnolije pokraj fontane me vinuše u zanos i sve dok ne budem po prvi put otkrio čari prelaska zime u proleće pod ravnateljstvom Vivaldija, neću biti siguran da se ono što sam video može prikazati i kroz sanjalački objektiv. Njena kuća nalik potopljenoj galiji okamenjenoj tokom vekova na samom rubu araratske litice nalazila se nakraj sporedne ulice koja se takođe ulivala uz manje više odstupanja od pravog ugla u Gradsku fontanu. Ukoljrena na samom kraju naselja sa isturenim erkerom koji je zapravo bio golubarnik, nadnosila se nad Donju, i ni trenutka nisam posumnjao da se moj san više nego jednom našao zalutao pod njenim strehamama.

Na zvuk kućnog zvona, još jedne sa spiska nepoznatih stvari u mom životu, pojavila se ona. Pozdraviše se utom, a kad je došao red na mene da se predstavim, ostao sam bez glasa, koliko zbog njene lepotе toliko zbog marame na glavi, i one priče čije sam težine tek tada postao svestan. Da li je to bilo ono presudno što je probudilo u meni prividan životni poziv antičkog junaka i njenog spasitelja tek ostaće nepoznanica. Ali, ono što se zasigurno proteglo u meni bilo je da sam se zarekao da će sve učiniti kako bih je privoleo čekati me, jednostavno, kao ona česma, tako pristupačna svima, a opet obećana samo mom nagnutom telu željnom ispijanja prirodnog eliksira sa njenog izvora, sve dok usne ne opeku i studen ne prostruji i najzabačenijim kavernama, a život, uprkos nezasićenosti, napusti snaga.

– Vidim da si poveo sa sobom i pripadnika plave krvi, reče ona, jasno aludirajući na moje pomodrele usne nenaviknute na reski vazduh planinskog proleća. To je rekla glasom koji je ostavljaо bez daha sagovornika bez izuzetka. Nešto neprirodno se u njemu pomašalo u vidu vibrirajućih kadenci i činilo da njene reči izgledaju neuvhvatljivo. Bila je nedvosmisleno lepa i svaki detaljniji opis dovodio bi me u iskušenje minucioznosti, što bi se kosilo sa opštim utiskom stvorenim toga podneva pred njenom kućom. Na sebi je imala kućnu haljinu nastanjenu jednorozima, hrtovima i kočopernim paunovima. Haljina je nimalo nije otkrivala, naprotiv, kao da je boravila pod tapacirungom presvućenim bukoličkim motivima. Maramu povrh glave ispunjavala je rajska vegetacija. Razmahujući rukama kao da pliva, povela nas je kroz zagušljiv vazduh prizemnog dela kuće, što dalje, očigledno, od podruma koji je iznojavao na salamuru čiji se vonj nesmetano probijao uprkos omamljujućim isparenjima vina iz golemih bačvi po

kojima je njen otac bio nadaleko poznat. Kakve li sreće, pomislih, imaju ovi gore, te salamuru neguju u podrumu, za razliku od nas odozdo koji većno se pašteći oko vlage, moradosmo tavan kititi sa mesnatim visuljcima.

Bosko se još uvek smejavao na ono – plave krvi, prskutavo kao ugarci u vatri, a mi se ispesmo na potkrovље gde je bila njena soba. Prvo što sam zapazio, kada nas je smestila na stolice, bile su bistre oči, toliko čiste u suprotnosti sa mutnom vodom Grnčarke, ali u skladu sa dahom iz patricijski jedva vidljivih usana boje krvi na njenom belom tenu. Raskošna marama skladno je uokvirivala taj lik svetice. Dva prečista oka probudiše gusenicu od trideset i četiri pari nogu koja zatreperi pršljenovima i bogu hvala što se nađoh na stolici. U vladanju joj se primećivalo da neprestano bdi nad svojom uglađenošću, što joj je, istini za volju, još više dodavalo na zasenjujućoj lepoti.

– Dobro, dobro, šta si se udrveneo, ispričao mi je Bosko za tebe. Ti si onaj što je imao tu čast da svečano uvede sa mandolinom Lorenca Bandinija. Nema ko nije čuo za tebe. Dakle, hoću li i ja imati prilike da čujem koju melodiju.

– Naravno – rekoh, da bi se najzad prekinula moja nelagodnost.

Iako je bila tri godine mlađa, činila se zreljom i u potpunosti je koristila preimuctorstva svoje lepote. Za divno čudo, mandolinom nisu raspolagali u toj kući, a kasnije se, na moju sreću, Bokadora više nije ni osvrtala na taj narodski instrument, kako ga je oslovila odmah zatim, i meni laknu, jer sam bar jednog povoda za jedva suzdržavanu tremu, imao manje. Vidite li vi gde ja živim. No, kome se pa obraćam, kada smo iste sudbine ovde zadešene na ostrvu usred ostrva. Umotana u pokrov od salamure, citiram, opasana dvama bedemima, jednim suvim, drugim vodenim pojasmom, trunem u najživljem dobu, živa zazidana.

Skrhana, a ujedno puna života, vrtela se po sobi gledajući u nas skrštenih ruku, očigledno rezervisana za neko drugo podneblje. Sve više zapažajući, uz to, kako se raspirivala vatra u njenim žalopojkama, ona marama poprimala je utisak mrtve prirode. Otvorivši balkonska vrata, kroz prostor koji je dopuštalo njeni telo, pukao je velelepni prizor, gde se kao na dlanu mogla sagledati cela Sicilija odvojena od celog sveta. Kućna haljina propusti svetlost i celom panoratom projektiše jednorozni, razigrani hrtovi i paunovi plamtećih boja. Ali neuporedivo lepši prizor mogao se naslutiti u središtu same slike, u jez-

gru oivičenom konturama njenog tela. Daleko od zemlje gde je smrtnost bila duboko ukorenjena, pogledom je bludila u potrazi za ne-nastanjennim planetama, aко ne i onim drugim, nastanjennim nekim boljim vidom života negoli ovaj koji joj je dat. Glave zabaćene unazad, licem okrenuta prema nebu, činilo se da jedino još ima potrebu za jastukom u tom vertikalnom položaju i da pomirljivo sačeka novo i pametnije jutro, bar po uveravanju starijih. No, moje su oči odavno bile zabavljene nečim daleko manje dubokomislenim, preda mnom je sleteo andeo skršenih krila, utoliko divniji sa razogrnutim vidicima i bespomoćniji. Tek posle nekog vremena kada sam osetio Boskove podsmešljive oči na sebi, uhvatio sam se u pozni bestidnog voajera. Da bih koliko toliko iznašao izlaz iz ove neprijatne situacije, zapodenuh utesnu propoved kako ima i onih koji su gore sudbine od nje. Eto, na primer, u Donjoj, naš berberin pored uobičajenog pribora za brijanje, našao je za shodno da uvek pri ruci ima i veštačku protezu sastavljenu od kompletne obe vilice. To mu je bilo od koristi naročito kada su navraćale mušterije bez ijednog zuba. Onda bi lišen problema dopiranja brijačem do ugnutih usana, s lakoćom i bez rizika od posekotina prelazio sečivom preko lica zadovoljnih mušterija.

Sećam se kao juče, preda mnom su stajali zgranuti i Bokadora i Bosko, koji je pri tom morao ustati, da bi se konačno pogledali u neverici i potražili pouku ili barem objašnjenje ove poruke. Taman kada sam pomislio da su kola krenula nizbrdo u pravcu Donje za sva vremena, najednom iskra zablista u Bokadorinim očima i ona poče da se previja od smeja. Nije bilo teško pretpostaviti da se tako odavno nije nasmejala, aко se uopšte i ukazivala ranije prilika, a da opet povod bude takva besmislica. To je bio prelomni trenutak u našem odnosu. Od tada smo postali nikad siti međusobnog druženja, s tom razlikom što je između nje i mene ipak raslo nešto više od prijateljstva što je dobri Bosko prihvatio daleko razumnije nego što bi se to dalo očekivati. Zapravo, moja je greška bila u proceni, jer kasnije mi priznavši, saznao sam da mi on nikada i nije bio suparnik u vezi nje, već, naprotiv, on je i navodio da se spoje njemu dve najprisnije osobe.

Od tada smo Bosko i ja otprilike jednom mesečno posećivali Bokadoru, a viđao sam je i na misama u horu. Naše druženje nevoljno je prihvatio njen otac, ali pod oreolom bezazlenosti, ipak je popuštao. Otkad je napustila ovaj svet njegova supruga ostao je sam i ljubomorno je motrio na okoliš. Činilo se da je ona to najteže podnela, a Bokadora, valjda i ne stižući sama da otpati svoje prokletstvo, morala

je da sačeka na red da bi ikako izrazila neslaganje sa sudbinom. Zato nas je i delimično prihvatio oberučke, jer smo na izvestan način pojavili se kao spas i uticali na nju krajnje oporavljajuće. To se nije mnogo primećivalo za nekog ko je površno poznavao. Ne može se reći da je bila brbljive prirode, pre će biti da se njena civilizovanost ogledala u tome što nije dopuštala zastoj u razgovoru, tek da se bilo koji osećaj nelagodnosti ne oseti dobrodošlim. Ali, već njene pauze, odnosno dani u kojima se nismo viđali iskreno su me zabrinjavali. Bosko ju je viđao češće i to je donekle stvaralo bar prividno spokojstvo.

Bokadorin otac je bio dirigent hora, strastveni golubar, umišljeni uzgajivač vinove loze, ali pre svega ekstremni nacionalista i rastista. Tvrđio je da se jedini može podižiti time da potiče od samih Sikanaca. Svi ostali su poklekli pred ukrštanjem i mešanjem krvi. Njegovi preci u miru odmaraju kosti pod Gornjom. Pod kućom je počivao podrum pun bačvi vina. Razlog što nikad nije uspeo da nastavi tradiciju najbogatijih građana Ene, krio se upravo u vinu. Naime, između Gornje i Donje gde se odvajkada znalo da ovaj kraj nije pogodan za lozu, on, poput ranijih generacija i muških glava, uobrazio je da i za to ima leka. Porodična slamarica se sve više tanjila jer je dopremao čitave šlepere vulkanskog zemljišta sa Etne, zemlje mermerne iz Veneta i Toskane, dovlačio čak i školje sa Sardinije, i posipao na tri kaskade.

Muzikom se bavio što bi uostalom svako mogao, jer, kako sam već pominjao, ako se građani ovde u išta razumeju to bi bila muzika. Odmah nakon mise, čitava nedelja bi proticala u analiziranju odslušanog dela. Kamen u cipeli otac je oduvek predstavljao za sve. Sujetu malog mesta se podrazumevala jer je poticao iz bogataške porodice i proputovao je celu *čizmu* čak do Lombardije gde je studirao metodiku i didaktiku, i posećivao Skalu kad god je imao mogućnosti. Tamo je saznao za razliku između skladatelja, kompozitora i dirigenta. Ono prvo priznavao je za nedostižno, onom drugom se klanjao kao najizazovnijem zanimanju, ali je, kao opravdanje za nenalaženje sebe u tome, izrekao da je to muzejska umetnost, a da bi posao dirigenta njemu najprikladnije pristajao, jer je u njemu sebe video kao dovoljno odgovornog i autorativnog pregaoca, a pre svega, kao muzičkog kustosa. Na muzičkom konzervatorijumu je magistrirao na temu horskog dvojnika, gde je s namerom da vokalnu muziku unapredi, poželeo da ode dalje od kontrapunkta i svih onih pozajmljivanja, iznuđivanja, nadoknađivanja, pokrivanja i propraćivanja, uvodeći najobičniji prekidač sistem gde bi se težišni glas, u zavisnosti od zahteva kompozicije, po

potrebi sažimao u deo konstrukcije ili potpomažući ostale učesnike, povezujući ih na taj način u jedinstvenu celinu. Sav smisao njegovog truda svudio se na dokazivanje kako se jednoglasje od višeglasja može posmatrati odvojeno isto koliko i ne mora.

Bio je radoholik u svemu čega se dotakne, plaćajući ceh trumi, možda i podsvesno nasleđujući kompleks jer mu je majka umrla na polju jako mlada porodivši se sa njim u špaliru vinove loze. Taj familijarni slavoluk nije ni njega zaobišao, i kad god bi se ukazala prilika, iznosio bi pred svima ponosno svoje plemenito porodično stablo. Meštani mu nisu nikad mogli doskočiti za poreklo od Sikana. I na kraju, kao trn u oku, uprkos onoj nezgodi sa slepim mišem, imao je diku i znamenje – kćer jedinicu. Uz to imala je anđeoski glas. Da stvar bude još komplikovanija, meštani su saznali i za to zvanje putem njega; ona je predstavljala ženski tenor u crkvenom sastavu. U prevodu to bi značilo da je u stanju da izvlači vokale u opsegu od muškog baritona sve do ženskog mecosoprana. Shodno tome, otac je dirigovao posadom od sedamnaest umesto sa uobičajenih dvadeset članova. Teoretski, ne baš na čvrstim nogama, to jeste bilo prihvatljivo za parohovu skrušenost. U suštini on se s tim slagao više stoga što je jedva čekao da vidi leđa trima članovima izvanrednim u nedisciplini i ponašanju unutar božije kuće. Meštane, pak, nije bilo lako ubediti, čak ni akademskom opservacijom, da s obzirom da Bokadora raspolaže vokalnim mogućnostima ubrajajući muški bariton sa početnim Cis, preko tenora, pa kontra alta, sve do mecosoprana, apsolutno je dovoljan sastav od sedamnaest članova. Početnih dvadeset razdeljenih u šest soprana, šest tenora, i po dva od mecosoprana, kontraalta, basa i baritona, štedljivošću na telesnoj masi dobili bi više prostora na i ovako skučenom portiku. Meštanima to obrazloženje uglavnom nije predstavljalo smetnju, jer na kraju krajeva, nema ko nije odavao poštovanje njegovoj kćeri, uz izvesno žaljenje, jer se moglo jasno naslutiti da će je taj isti dar kad tad odvesti negde gde sunce milosnije sija. Ona, i niko drugi, bila je u stanju da preuzme ulogu tog famoznog oslonca, njene prebremenite glasne žice vapile su za rasterećenjem, a to se moglo samo na taj način i to na opštu korist. Ali sa brojem sedamnaest se nikako nisu mogli pomiriti, iako je broj trinaest za sav normalan svet bio dovoljan za sujeverje, Italijani su morali po nečemu biti istaknutiji i osuditi još jednu cifru na večno prokletstvo. Sve u svemu, uživao je veliko poštovanje u Gornjoj. Njemu je išla u prilog činjenica da uprkos sujeti, građani nadenuše njegovoj kćeri plemeniti nadimak Zlatousta –

Bokadora, što i nije tako čest slučaj, kakvih su sve karikaturalnih aluzija spremni da prišiju. Međutim, tolika surevnjivost nije da nije ostavljala traga, što je doprinosilo da se nisu uklapali dovoljno u društvo. Kompleks niže vrednosti stvarao je barikade. Na svu sreću otac je imao lični egzil u vidu strastvenog hobija, i kad god mu se ukazivala prilika, on se radije družio sa golubovima nego sa ljudima. Negovao je visokoletače i par primeraka bili su šampioni u okolini, neprikosnoveni u zadržavanju pod oblacima. Svaki je bio obeležen prstenom na kome je počivao registracijski broj i rekordni broj sati provedenih iznad zemlje. Svoju plemenitost kao da je usadio u njih i oni su mu predano to vraćali. Ono što možda nije uspevao da prenese ljudskom horu, ovde su mu ti pernati drugari to nadoknađivali uz jednostavno žmirkanje kao znak razumevanja. Kavez koji se nalazio pod krovom u erkeru nikad nije zatvarao, mogli su da ulaze i izlaze po svojoj volji. Ali, kad bi se pojavljivao, celo jato bi se poređalo u stroj. Tada bi vadio iz džepa muzičku viljušku i kako bi kucnuo o otvor kaveza jedan po jedan bi se otiskivao u vazduhu. Gore na nebu, po diktatu muzičke viljuške trajale su vazdušne vežbe. Ptice su izvodile razne figure čas u individualnom izvođenju čas u sinhronoj disciplini. Izvodili su sve ono što je inspirisalo današnju avijaciju, a i one nedostizno; a opet tako zrelim pristupom zahtevima, u pogledu urođene samospoznaje, skromnosti i svesti o svojim limitima, daleko od nezajažljive Ikarske perspektive. Kada bi dolepršali natrag u kavez, nehotice bi spuštao pogled podno Gornje gde je počivao avio-otpad zaostao za Amerima kada su uspostavljali red i harmoniju na Siciliji. Znao je da poistovećuje gluvoneme ljudе sa golubovima, jer i ovi guguču, po njegovom ubeđenju, kad ne raspolazu rešenjem da artikulišu tišinu.

Sličnost njenog i mog oca od samog pomena gluvonemosti, nameće se sama. Ona se ogledala u uzajamnom preziranju sajma stoke i svega što se podrazumevalo uz njega. Obojica su se gnušali gungule. Naravno, kao što već pomenuh, tamo je neprikosnoveni poglavac bio Don Zio. Kada je sajam stoke bio održavan, to je bilo jedino vreme kada je Ena postajala centar Sicilije gde bi se iz svih krajeva slivali posetioci, bilo da su oni kupci, prodavci ili preprodavci; neretko bi navraćali i Kalabrezi kao i Napolitanci, pa i Rimljani... Zio je obično sedeo pod jednim paravanom gde bi se čutke zavlačili svi glasovitiji trgovci i maramicom se brišući po čelu i očima napuštali paravan; tek kada bi došao poslednji dan, on bi izlazio i, sa osmehom se provlačeći, pozdravljaо se sa svima pa i sa onima iz šatora sa nesmanjenim odu-

ševljenjem kao da se nisu odavno sreli. Na glavi je imao šešir, kao us-pomenu na Laki Lućana, pričalo se, a oko vrata je nosio minijaturni rog od crvenog korala. Moj brat bi se tiskao u to vreme kraj njega i činio sve da se što neprimetnije izdigne od nivoa potrčka. Crveni rožić kao simbol članstva mafije, podrazumeva se, da je takođe nosio, samo što je njegov više nalikovao feferončiću crvene boje. Trudio se svim silama da se nametne, sa jasnim ciljem da ga jednog dana Zio rukopoloži u svog zamenika, a to se hijerarhijski postiže isključivo sa desne strane. Nije mu bilo strano da skakuće pored njega, uživljava-jući se u lik dvorske lude. Dobro poznato je bilo da se u Holivudu i Las Vegasu mnogi kabare-zabavljaci nalaze pod toplim skutovima svojih tutora. Razlog njegovom skitalačkom nagonu, nalazio se u kući nara-vno, što sam i ja osećao, i tu smo se obojica slagali. Svugde je bilo za-nimljivije nego kod nas, u toj kući duhova bez duše. On je žudeo za aplauzima, a ja sam pretežno kod Boska na farmi magaraca provodio vreme, s loše prikrivenim iščekivanjem novog susreta sa Bokadorom.

Sve u svemu, njen otac je prezirao to vašarište pre svega jer ga je smatrao unazađujućim po društvo. Zbog pomenutog kompleksa majke, nikad se nije požalio na kakvu bolest, kao što se nije desilo da se ikome za bilo šta inače pojada. Čak i kada mu se upokojila žena i ucveljenosti se moglo dati opravdanja, stisnutih zuba i zasebnom pat-njom on je sve sprovodio po protokolu. Od njenog pogreba nosio je crninu u znak udovištva, a hladan i tvrd izraz lica nagoveštavao je da će do smrti ostati dosledan sebi i ni od koga tražiti ikakve usluge. Njenu majku nisam imao prilike da upoznam jer davno beše među po-čivšim, ali po kazivanju, njeni smernost mogla je poslužiti za udžbeni-ke. Nakon onog nemilog događaja sa slepim mišem, Bokadori je od pretrpljenog straha nicala nova kosa ali potpuno seda, kao što su pre-pričavanja tvrdila unaokolo; te su je šišali do glave, a preko povezivali pregačom, i zbog toga je bila jedina pošteđena da u crkvi ne bude gologlava. Paroh se najmanje bunio, ne zato što je njen otac uživao vanredan ugled kao starosedelac ili dirigent hora, već stoga što se na-to nije ni gledalo kao na ustupak, blagonaklonosti sličan.

Istinu govoreći, gledali smo da ga preskočimo svakom prili-kom. Sama silueta čoveka u crnom navodila je na pomisao o susretu sa dželatom. Najsrećniji smo bili kada smo ga neopaženo mimoilazili usput. Tada je put postajao kraći, a iščekivanje sve veće. Okolina nam se rascvetavala i poprimala zanosnije odlike nego što je to inače za-služivala. Ena više nije bila samo stari grad sagrađen na vrhu litice po-

put glave šećera; ili, po kazivanju pilota, iz vazduha posmatrana, nalik projekciji čoveka sunovraćenog sa neba, čija senka vlada okolnim liva-dama, kojima šara Grnčarka. Ova se stena naslanjala kao lovov venac na dugi lanac brežuljaka i pravila rt koji obrubljuju tri slikovite doline. Njegov mu je položaj stvorio strategijsku tačku jednako dragocenu ljudima svih predašnjih vladalaca...

Sa severne strane, perspektivu zatvara kuća Bokadore. Ako pođu uz ulicu, oči mogu da nađu razonode u nizu brestova, što ih je Vergilije obožavao još, koji se zaustavlaju nagoveštajem trga. Ta kuća naslonjena ledima na ambis čije dno je predstavljala Donja, nije iziskivala da bude mnogo duboka; stepenice se u njoj same okreću oko sebe. Treći sprat je poslednji i u njemu su smeštene njene odaje, zidom odeljene od golubarnika. Tu smo provodili mnoga druženja i kao što biva asocijalnim ličnostima, ponekad biraju pojedince za svoje intimuse i samo sa njima održavaju normalne odnose, uslovno rečeno. Kako je vreme odmicalo tako se i ona otkrivala i neposrednije iznosila dušu. Bilo da smo se nalazili kod nje kući ili za lepog vremena pri odlašcima u šetnju, kada bi ona postajala sve slobodnija. Bosko nam je uvek bio za petama pomalo zadihan posustajući, a nekad zbog obaveza u magarniku nije uspevao čak ni da nam se pridruži. Tada me je odvodila na stari žrtvenik, mermernu kamenu ploču sa uklesanim parunom razbokorenog perja, gde se nekad krv puštala u čast bogovima, a mi smo ležali spokojno upijajući blaženu hladnoću iz kamena posebno za letnjih dana kada je jarost Sunca nemilosrdnija nego inače. Tamo bi postajala još iskrenija nego kada je bio prisutan Bosko. U početku sam mu i pozavideo načas, ali to je trajalo samo u morbidnoj uvertiri, koju je Bokadora znalački upotrebljavala da bi me na neki način testirala, može li mi se u potpunosti poveravati nadalje, posebno kada smo ostajali sami. Na mramoru, večnom kamenu, izrugivala se fazanima kao tužnim replikama, ružnjim blizancima i neuglednim kopijama, naspram paunova, simbola besmrtnosti. Bila je poklonik tradicionalnog verovanja da se paun hrani otrovnim supstancama bez ikakvih posledica za razliku od ostalog življa. Nonšalantnost pri njegovom hodu poslovična je kada opazi izvesnu biljku opake čudi, zatim gracioznost koju ispoljava pri kljucanju i čerupanju nečastive. Sve to na kraju urodi time da mu perje postaje još lepše. U meni se rađala simpatija, a nju, šta je vezivalo za mene nikada mi nije savršeno bilo jasno. U zavisnosti od toga šta je najnovije saznaла, čula ili nešto kasnije, kada su među prvima u Eni kupili televizor, videla, ona bi preda

mnom izvodila duge monologe nalik teatarskim, kakvi su bili možda preferirani u antičko doba. Oduševljavala se svakojakim otkrićima, pla-nirala putni prtljag za poneti na Mars, uživljavala se u ulogu Marije Ka-las pa Džeki Kenedi nedugo zatim, znala je da će Bob Bimon onoliko skočiti (baš zato njoj u inat sudbina je to priredila kad ona nije bila tamo, a ne – sledeći put kada već predviđa sebi rezervisano mesto u loži...). Ništa to ne bi čudilo kod puberteta da ona nije odlazila u psi-hoanalizu mnogo zanešenije i dublje kada je sebe pronalazila čas u Artemidi čas u Persefoni i lutila se na kraju kada nije sebe mogla svrstatи ni u jedan određeni arhetip, a opet vragolasto, istovremeno se smejući srećna zbog toga tj. svoje unikatnosti. Selila se s oboža-vanjem od Kurcia Malapartea, preko Makijavelija do Dantea. Ostala je prividno mirna raspoloženja, ali su se u njoj smenjivala oduševljenja sa razočaranjima, zapravo. Dovodila bi me u sumnju da je sve to pro-čitala, nosio bih se mišlu da je pominjala u ushićenom stanju svakog za koga bi čula uz neodvojivi koncept, često puta modifikovan u njenu korist a to je znak bio gotovo transparentan da se iluzijom ispunjavao njen svet kriomice. Stajala je na strani Jovanke Orleanke, zviždukala je muzički lajtmotiv iz filma Treći čovek, ugledala se na Fridu Kalo, ža-lila je što nije upoznala Mariju Kiri, i Roku Hadsonu predviđala ne tako bajnu budućnost. Pljuvala je na italijansku mitologiju i podmukli način na koji je zauzela mesto po značaju iznad helenske. Planete je nazi-vala po grčkim božanstvima. Gnušala se Prozerpine. Navijala je za Matu Hari, a Isidori Dankan zamerala samo na tome što je tako ne-marno zabacivala šalove i ešarpe. Odeću je zamišljala kao Živanši za Odri Hepbern. U dnu duše je žalila što su je mimošle sve epohe od onog amazonkama bliskim, do emancipatorske. Kao što je počela sa božanstvima tako je i prikrajala, smatrajući da je ni manje ni više za-služivala da bude deo njih i da je do sada već trebalo da njena ban-gava statueta krasiti neki od holova muzeja najblistavije reputacije. Koristila je naravno televizijski naglasak, priyatno iskvaren na sicilijan-ski način, iako se često puta dešavalо da ni sama nije znala značenje određene reči. Doživljavala je kao ličnu sramotу to što se latinski uzi-ma zdravo za gotovo kao jezik fundamentalni za gotovo sve ostale, a zataškava se nepopravljiva činjenica da su Etrurci bez odobrenja raz-rešeni bilo kakvog izjašnjavanja, protivno elementarnim zahtevima demokratskog duha. Počevši od toga da su obrnuli smer pisanja na sleva na desno, Latini su sve u svoju korist izokrenuli. No, to nimalo

nije zvučalo iz njenih usta rogobatno i gundalački, naprotiv, to je njenom neobuzdanom i pomalo nedefinisanom karakteru dodavalo izvesne odmetničke crte i njenoj lepoti je pristajalo uzvišenje, a od uzne-mirenosti u vidu uobičajenih izobražavanja grimasa u bore ni traga nije preostajalo. Možda bi to i podsećalo na manu, kako meni, tako i mnogima, pa zašto ne i sve do nje same, da nismo još uvek bili pod mladošću kao najdarežljivijom pokroviteljkom, i zanemarivali dakako da se njeno traganje za sobom i konačno formiranje nije protezalo od krajnosti do krajnosti, već raspoređivalo strogo po tim ivicama kao po nekoj zadatoj matematičkoj funkciji. Ona se personalizovala kao personifikacija svega što je zapravo trebalo da bude, ali silom prilika se nije primilo dalje iz korena i baš stoga što je bilo prepričeno korovu zaborava, ona je uzdisala, s teškom mukom se suzdržavajući da iz nje ne kuljne naricaljka za nerođenčetom, i mahom afektirala uvek osim kada bi bila u društvu svoga oca. Ubrzo po našem prvom susretu bilo je jasno da se zaljubljujem preko granica kojima se podrazumeva obično drugarstvo. Ona to nije primila kao što se očekuje u njenim godinama i toj, može se reći, patrijarhalnjoj sredini. Bosko je stoga vremenom naprsto morao biti eliminisan, uz sve uložene napore učitivo-sti, iz našeg sve intimnijeg drugovanja. Flertu nije bilo mesta, to nam jednostavno nije pristajalo a ni potrebno bilo. Stvorili smo sopstveni svet, mada je on više bio njen nego što je to bio moj. Jedino od svega što je znalo meni predstavljati odurno obeležje bilo je odlaženje na žrtveničko postolje. Ta kamena ploča itekako je prijala svojim prirodnim rashladnim dejstvom, ali se nisam mogao oteti neprijatnom osećaju da ne uživamo u potpunoj samoći i, uz dozu grize savesti nepoznatog porekla, sve u svemu, se nisam osećao spokojnim. Stoga sam nakon prvih godina druženja i uspostavljanja sve veće bliskosti, postigao da je navedem da siđe sa Gornje i pokažem joj groblje aviona zaostalo za američkom invazijom, koje njoj nije bilo nepoznato, ali ga je mogla posmatrati samo iz ptice perspektive sa svog prozora. Meni je taj osećaj neverovatno prijao, i to, moram priznati više od nje, što je ona prihvatala ne baš ravnodušno, ali bilo je jasno da to čini zbog mene, i donekle kao kompenzaciju za njen hir kod žrtvenika. Bilo je to poslednji put da smo se tamo poveravalii kada sam dobio poziv za vojsku i raspored službe u Kataniji. Tada sam se žestoko uplašio i prihvatio činjenicu da pripadam soju ljudi ne naročito popularnom po vokaciji – kukavice. Uhvatio me je smrtno strah od mogućnosti da je od-laskom na vojni rok ne izgubim zauvek. Stoga sam stegao petlju i na-

meravao tog poslednjeg puta da joj izrazim svoju bezuslovnu ljubav i predam joj ključeve srca zauvek. Smetenjak sa ženama kakav ču nadalje biti, nezrelo ču se poneti već na prvom iskušenju. Kupio sam joj od cele uštedevine pozlaćeni prsten za goluba koga će ona u potaji odabratи, i na njemu urezao T(apostrof)amo sa okrenutom osmicom kao skraćenicu sastavljenu od mog imena Titus, što s početnim Amo značilo bi *volim te zauvek*, jer obrnuta osmica u matematici predstavlja beskonačno. Ukoliko oseća prema meni ma kakvu približnu privlačnost, bila je moja zamisao, ona će slati goluba sa porukom o prsten po Bosku za koga nisam sumnjao da će me obilaziti u kasarni jednom mesečno, jer to mu bejahu ubičajeni vremenski intervali kada je odnosio redovnu pošiljku magarećeg mleka. Pripremajući se za odsustvo na duže vreme, tog momenta pripremao sam se da učinim i sudbonosni pomak u našoj vezi a to je da naš rastanak začinim poljupcem, koji bi ujedno značio i potvrdu mojih nadanja, kao i olakšavajući motiv za čežnjive sate. Bokadora je još uvek razgledala prsten na dlanu, kada je neki golub divljak koji je izvesno vreme šestario iznad naših glava, ispušto okom nevidljiv tovar sa te visine, ali dovoljno upečatljiv pri zvonkom prizemljenju o lim elise. Nije se srećom na to nasmejala, već se neznatno pomače ali ni približno sticanju privida da je naša letilica u funkcionalnom stanju. Prihvatala je prsten i poštansku molbu, ali ni reči nije izustila o glavnoj stvari. Ako je to išta značilo, spomenula je nekakav članak koji je pročitala u skorije vreme, a odnosio se na pet signala čežnje za partnerom i usamljenosti u ljubavi koji žene odaju najprimetnije. Preko reda je prešla na treći, u kome žena gricka kra-jeve kose i ulaze trud da bi se usredsredila na aktuelnu delatnost. Bo-kadora me zagonetno pogleda i objasni kako ona nikad neće biti usamljena za one koji se oslanjaju na opštevažeće signale, i da ona nikad neće pristati na srednje veličine jer je mogu zabaviti samo granični i goruci ekstremumi. Tu kao da dobi neku snagu, zauze pozu operskog pevača i okolinom se razleže njen harizmatični glas rastegnut od najnižeg baritona do najdublje kote mecosoprana. To se niukoliko nije moglo podvesti pod vriskom poznate vrste, pre se moglo nazvati sveopštim zbrojem zvukova pri poletanju svih prisutnih aviona koji se poavetinjiše i uprkos njihovom mirovanju to nije obećavalo spokoj, već je glava sama pogledala nagore. Budući da mi se zavrtelo u glavi, ništa junačko ne obdelah potom. Odgegasmo se do Gornje, ispratih je, i oprostimo se bez imalo slutnje u nevinu sreću kojom smo se mogli još uvek pohvaliti i ponositi.

Služenje vojnog roka u Kataniji spada u najdosadniji deo mog života izražen u mučnom nestrpljenju od jednog do drugog kraja mjeseca kada sam dobijao papirić sa njenom porukom. Bosko mi je donosio u kotarici prokrijumčarenog goluba kome sam ja žurno zaplitao o pozlaćeni prsten svoju rolnicu papira, a golub je poslušno pred sobom uzimao odisejski put do svog doma smeštenog tik uz Bokadorino potkrovле. U svakom pisamcetu menjala je lik, obraćala mi se u ulozi popularnih tragedinja kojima je očigledno do malopre poklanjala pažnju, a u pismu mi se obraćala kao njihovim tvorcima. Noću bih se prevrtao u krevetu ne mogavši da istisnem iz glave njezin lik koji je postajao sve više nalik boginji Ištar. To zločudno maloazijsko božanstvo svojim multipliciranim ekstremitetima pratilo je pokretima njen glas koji je čas oponašao muški čas ženski, a čas hor u isti mah. Bosko mi je prenosio i najnovije vesti o mojima kako su neprimetno živeli, a u isto vreme živeli i venuli. Brat ga je neprestano oduševljavao svojom aktivnošću. Bio je levo smetalo Ziu, ali u slobodno vreme je voleo da se prikazuje kao buduća zvezda filmskog platna, što je pitanje vremena, po njegovim rečima, kada će postati; jer sudeći po nedobijenoj pošti iz Amerike, iz toga sledi da čim dobije od oca konkretniji poziv, koji izostaje sve ovo vreme stoga što nije baš ni tako lako da se steknu pravi uslovi za glumca u Holivudu gde vrvi od jevrejskih lobista, njegova će zvezda zablistati. Uostalom, ako i ne uspe otac da mu nađe angažman koji priliči njegovom rangu, uvek postoji mogućnost da postane *stand-up* komičar. O, pa to je bar lako, mogao sam da ga zamislim kako se kočoperi. Jednom prilikom je uspeo da izboksuje da održi kabaretsko veče u kafani kod Luća. Desilo se ipak da ga je cela tratorija gađala špagetima zatezanjem viljuške sa stola, a da se nije valjano ni na-mestio na *stejdžu*...

Kako se da primetiti, nikome posebno nisam nedostajao, osim ako se ne odbace iz obzira pisma u kojima sam oslovljavam sa Dragi Homere, Šekspire, Gete, Taso, Hajne...

Flauto *ff*

Oboe *ff*

Clarinettu in Si *ff*

Corno in Fa *ff*

Tromba in Do *ff*

Trombone *ff*

Timpani

Glockenspiel

Vibrafono

Apa *ff*

Soprano *ff*

Contralto *ff*

Tenore *ff*

Basso *ff*

Violino I *ff*

Viola *ff*

Cello *ff*

Contrabbasso *ff*

Bosko mi je pričao i to da se nešto ozbiljno sa njim događa. Sve je krenulo od momenta kada je izgubio boga. Kada je u mašinskoj školi sastavio motor i vertikalnu grabulju svi su mu se smejali, pa za-

čutali kad su shvatili da to može da posluži itekako pri branju maslina. Međutim, kada je profesor otkrio da je taj izum patentiran još pre neku godinu, razred je opet ustao na smeh i, Bosko sateran u čošak, reši da više nikom ne odaje svoje patente. Ovog puta, dojadili su mu magarci, bilo da je mislio time na njih ili ljude, ubrizgao je sebi tu ideju da on nije za ovo podneblje, da toliko ima toga da mu pruži svet kao i on njemu, gde mi je prvi put zaličio na sve ostale koje poznajem, od Bokadore, brata, pa i do moje majke i oca. Odjednom mi se ukazala neodoljiva sličnost svih poznanika sa onim golubom pismonošom. Naime, najbolje pismonoše su oni inače najlenjiviji kod kuće, kojima treba tuđa inicijativa da bi se trgli i upregnuti demonstrirali razboritost i agilnost kakvu ni oni najorniji poslušnici u otvorenom kavezu nisu prikazivali.

U razmeni pisama sa Bokadorm Ljubav je narastala sem jednog izuzetka. Po principu par-nepar u jednom bi bilo naizgled svršena stvar, i venčanju je preostalo da se kaže samo amin, kad već u sledećem bi je spopadale lutke i sve se nade razvejavaše. Nepredvidljiva kakva je bila, principom toplo-hladno me je iskušavala. Dani vojnički prevedeni na civilni, mogli bi tako i biti shvaćeni, da nije to svaki vojnik osetio na svojoj koži, pod uslovom da nije vladao rat. Samo onaj koji znade i poznade vreme ratno i mirnodopsko, zna šta je dosada kleta i uzaludnost bivanja muškog. Na to sve akoli dodate Ljubav, osobito nesuđenu i sumanutu, dobijate redova pokornog nikom drugom osim Ljubavi prema gluposti i apsurdu. Verovatno nasledivši od oca prikljanjanje ništačkim poslovima, zadesih se u kuhinji. Moj čin intendant-a odgovarao mi je i ni na koji način nisam žudeo za unapređenjem u kuvara. Dopadala mi se ideja da ostanem u potpalublju i ljuštim krompir dok ne prođe vojni rok. Tako sam mogao na miru da se prisećam Bokadorinih reči i smišljam nove poruke kao odgovor, što nimalo nije bilo lako budući da sam bio ograničen da u što manje reči više kažem, s obzirom na veličinu ceduljice. Ta mikropoezija, kao mnogo kasnije kada sam doznao za haiku, slabo mi je polazila za rukom. Činilo mi se da sam jedino u ljuštenju krompira bio dovoljno umešan. Dok su drugovi iz spavaonice veselo koristili svaku priliku da se posluže rupom u žici i pronađu utehu za vojničku kolotečinu pod ružičastim osvetljenjem, ja sam otečenih zglobova, noću se kupao u znoju, sanjajući da je so nagrizla do temelja moju kuću, stenjao sam u znak žalosti što zaboravih da potapšem celu Boskovu ergelu na rastanku; umislio sam da u svečano okićenoj taverni kod Luća, u kojoj

su stali svi poznati ljudi pa i raspevani Merlo i skakutavi Punto, polubrat veselo pocupkuje tarantelu, dok mu pod noge podijum zasipa pudrom Bokadora. Na moje pitanje čemu sve ovo, ona mi odgovori, zbog efekta. To sam shvatio kao dovoljan dokaz da se ne može protiv prirode, da je čovek društveno biće i da samoča šteti razumu. Odbacivši nož za guljenje krompira, zaputih se u centar Katanije sa cimerom iz Napulja. Potražismo za promenu da kusamo neku normalnu hranu u naizgled uglednom restoranu pod naslovom Francuska, koji nam se činio da nas neće stajati mnogo finansijskih glavobolja. Za početak, naručimo supu od paradajza, što nije uobičajeno za nacionalnu kuhinju. Dok smo čekali, letimično sam odmeravao arhitekturu drugog po veličini grada na Siciliji i ustanovio da je razlika neznatna ako se izuzme upravo pomenuta razmara. Cimer je davao sve od sebe kako bi se predstavio u što interesantnijem svetlu. Istinu govoreći ili ne, opisivao mi je Napolitance kao najgore ljudi u Italiji, kako nimalo nije čudo što severnjaci zaobilaze u širokom luku taj pristanišni grad u kome se slilo poput lavine sve najgore ljudsko. Prikrivao sam dosadu što sam bolje umeo i mogao, a cimer je nesmanjenim entuzijazmom navaljivao da potpali moju radoznalost, koju bi izdašno potkreplio ubedljivim nastupom. Vrag me terao, te ga upitah za familiju; spreman, kao iz topa, dohvati se svoga oca koga je očigledno svrstavao među najviše zvezde ovozemaljske. Stanovali su u blizini Pjace Garibaldi, nadomak železničke stanice gde je po njegovom kazivanju vrvelo od lopova svih vrsta. Budući da nisu bili u prilici da auto čuvaju na sigurnom u garaži, fića je bio parkiran pred ulazom njihove zgrade. Lopovi su više puta obijali auto, koji i nije bio bogzna koliko imun na upornije pokušaje noćnih bravara. Svaki put meta je bila ista, krali su radio. To je trajalo sve dok se genijalni pater familijas nije dosetio kako stati na rep nepočincima. Napunio je jastuk za sedište trokrakim udicama i vratio ga natrag na njemu namenjeno vozačevu mesto. Radio je uredno spakovao u otvor od maske, i te noći legao bezbržnije no ikad na spavanje. Ujutru ga je probudila policija i odvela na saslušanje. Naime, lopov je obio s uobičajenom lakoćom vrata, zatim je nonšalantno htio da zauzme vozačku poziciju i na miru počne sa vađenjem ciljanog radija. Trokrake udice su se zbole u svim mogućim i nemogućim krivolinijskim pravcima nepovratno u debelo meso i ono – još nezgodnije mesto. Pošto im je stan gledao na suprotnu stranu od ulice, po njegovim rečima, njegov vrisak nije dovoljnog bio domašaja da bi sa sigurnošću tvrdio da kojim slučajem radiokradica nije ili jeste

ispustio glasa. Tek, jedno je sigurno, bio je prinuđen da se dogeđa, u ne baš ugodnom položaju tela, a pri tom ne izuzimajući iz obzira otežavajuću okolnost da je na jastuk o zadnjicu bio osuđen, do najbliže ustanove Hitne pomoći. Kako su to izveli nenaslavani medicinski radnici, ostaje mašti na volju. Međutim, najcrnje je tek usledilo, kada je tako van sebe, nema sumnje, poučen iskustvima lopovskim i predanjima raznojakim kad su u pitanju rupe u zakonu, poželeo da se osveti njegovom ocu, i daleko više, da iznudi nadoknadu za protivzakonitu klopku. To bi omelo svakako nekog drugog na mestu njegovog oca, i time je, ponadao se, privodio kraju ovu ujdurmnu u vidu predjela za supu, da on nije bio na ravnoj nozi sa bilo kojim od vrhovnih sudija. Njegov iskaz je bio kategoričan, i zasnivao se na tvrđenju da je trokrake udice namenio ujutru za pecanje, iz predostrožnosti ih umetnuvši u jastuče, i da, bespogovorno insistira da mu se vrate onakve kakve su, a njihova vrednost je basnoslovna, navodeći tačan cenovnik skupocenosti iz najčuvenije prodavnice ribolovačkog pribora sa ostrva Kapri. Prema tome, kradljivac je, prethodno, naravno, zavitlavši bestraga one kobne udice čim su mu ih uručili medicinari dobro oznojeni, bio gonjen zakonom za obijanje ili provalu, a potom i bio pritešnjen da otplati debelu nadoknadu u vrednosti po kojoj se kreću najskuplje udice. Ova zamorna priča otišla bi u beskonačnost, da se nije pojavio nasmejani konobar sa dva tanjira supe. Ozarenost njegovim blagovremenim savezništvom nije trajalo dugo. Pogled mi se smrknuo čim sam kašikom krenuo put tanjira. Od paradajza nije bilo ni traga, voda u tanjiru je bila više bezbojna, a pomalo i zelenasta. Konobar se jedva suzdržavao da ne prasne u grohotan smeh, a iza njega su polako počeli da se okupljaju neprijateljski meštani. Osećaj se mogao poreediti samo sa iskustvima prvih moreplovaca pri susretu sa domorocima. Najviše što se moglo očekivati je da nismo naleteli na ljudoždere. Shvativši situaciju u kojoj smo se našli, nagrnuli smo na onu žabokrečinu kao da je u pitanju francuski buljon. Kasnije kada smo zamakli dovoljno daleko, obrisavši hladan znoj sa čela, poradovasmo se životu kao preživeli nakon neke iscrpljujuće bitke. Istini za volju, formalno, dobili smo što smo i tražili, supu od paradajza. Jedino što je bio izostavljen sam plod jarko crvene boje, ali sve ostalo uključujući i koren, listove i stabljiku, nije nedostajalo, rekao je povrativši dah vrcavi cimer. Da li ih je iritirala vojnička uniforma i drugačiji naglasak, da li se tako muška populacija oseća nadmoćnjom, da li time iskazuje revolt protiv bilo kakvog dovođenja u dodir sa ratovima, ili sam im ja za-

pao u oko kao nebrojeno puta kada sam bio u kontaktu sa muškarcima koji me prvi put upoznaju, a sve zbog lepote koja im je nanosila neminovni osećaj nelagodnosti i inferiornosti. Kao i uvek, posle takvih slučajeva, meni je preostajalo samo neobjašnjivo pokajničko osećanje. Da sam bar ikada stvarno ugrožavao seksualni integritet, nego sam, naprotiv, bio neizlečivo svezan za određeno jednu osobu koja se neodređeno krajnje bezlično ophodila prema meni, i to mi je razdiralo mozak na nezavisne kriške. Cimer se oprostio sa mnom pred kasarnu uz datu reč da nikome nećemo spominjati ovaj događaj i to me čini višestrukim izdajnikom već na početku.

Na povratku iz vojske duvao je strahovit vetr. Pred kućom se Punto pretvorio u loptu od naleta vетра, a Merlu su krila dobila izgled posuvraćenog kišobrana. Majku sam uhvatio da priča sama sa sobom, dok je šila bez uobičajenog naprstka, a otac je vegetirao u fotelji. Brat se smucao sa Ziom, jednom reči sve je bilo kao da nisam ni odlazio. Nešto se ipak dogodilo. Bosko je otiašao zauvek u nepoznatom pravcu. Ali mi je ostavio poruku kao jedinom prijatelju, i razlogu, zbog koga mu je i bilo teško da sve napusti u početku, pa je ovako nedolično, kao na jedini mogući način i utekao, bez pozdrava. U pismu je napisao da je prihvatio ponudu da radi pri mašinskom postrojenju na brodu koji je isplovljjavao iz Katanije, a pristizao svaki put na različita stecišta. Poželeo sam mu sve najbolje u duši.

Otišao sam kod Bokadore u vreme po dogovoru iz poslednjeg pisma. Njen otac me je suvo pozdravio pri izlasku iz kuće, po prvi put me odmerivši temeljitiće.

Od malena sam važio za dečaka lepih crta lica, ali nakon vojske, sve mi je više postajalo neprijatno, dok sam zaticao mnoge ljude, a posebno muškarce uhvaćene na delu da ne mogu da skinu pogled sa mene. Vreme provedeno u vojsci, što nisam mogao tada sa pouzdanošću da tvrdim – jer ipak sam sebe viđao relativno često u ogledalu – još više se definisalo, i uspostavilo neki tajni pakt između muške i ženske lepote, ne ostavljajući ravnodušnim ni jedne ni druge kada bi se našli u mom prisustvu. Ako tome pridodamo dobru ishranu koja je bila neizbežna s obzirom na kukavički rod, svaki trag košturnjavosti je iščileo da bi me upotpunio kao figuru, dobrih korak zagazivši, preko praga odraslog perioda. Da li je u meni po prvi put ugledao pretnju, ostaje da lebdi u vazduhu. Tek, on je otiašao poslom, a ona se za njim već stvorila nakon zatvaranja vrata. Propustila me je i čim se kuća predala svojevoljno isključivo nama, skočila mi je u naručje kao da

smo dugo već zvanično u braku. Nisam mogao poverovati, što me nije sprečilo da se prepustim bez imalo opiranja njenom zagrljaju. Ubrzo se nađoh na podu glavom iznad njene i tako ukočeni pustismo da jedva čujno zuji pitanje da li je došlo vreme za nešto više od platonske ljubavi. Složili smo se da jeste. Niti se živelo više u tako zadrtim vremenima, niti je ona ikada zarezivala tabue. Saglasnost je postignuta jednodušno, samo se ona izjasnila da to želi da bude kad ona ushtedne, i na mestu po njenom izboru. Naravno da sam pristao na ponudu i stavio joj se na bespogovornu pripravnost.

Nedvosmislena lepota, kao i svima u tom dobu, i meni je tada dovoljno obećavala da ne postoji šansa da se izrodi u bilo šta dvo-smislene čudi. Moja ljubav se nikada nije dovodila u pitanje. Ona je bila ravna poletnosti četiri pegazusa, što na kraju, neko će reći, i jeste bio problem, jer je svaki od njih četvoro vukao na zasebnu stranu. Zašto je ona tako odreagovala, da li sam joj poslužio samo kao žrtva koju je odavno odmeravala još na sastancima kod mermerne ploče, tek, nikad neću saznati. Svejedno je, naročito sada, kada se setim tog vrelog popodneva u vinogradu za vreme odmora, kada je ona obično donosila ocu i radnicima okrepljenje, i taj trenutak što beše odabrala za početak mojih patnji. Vinograd, specifičan po tome, što se usled nebrojeno mnogo ukrštanja sorti vinove loze, primilo neko čudno rastinje. *Nero davola, catarato, pericone...* bili su identičnih stabljika i čokoća, ali začudo lišća sveg nejednakog i po obliku i boji, i po mesnlosti i mirisu – jednako im beše čak i grožđe; ali ko ga je pa zanimalo da otkopava korenje, kad je vino nastajalo mimo svakog poređenja. Ko bi rekao da će se dogoditi šta se imalo već zbiti, tek ja završih u zatvoru *Barcelona Pozzo di Gotto*, i ko zna koliko bih se tamo zlopatio da se nije kao sa neba stvorio Primarijus i pružio mi slobodu, ako ne i čitav život. Jedino što sam imao pri ulasku i izlasku sa robije, a da je ostalo nepromjenjeno, bila je gleđ na očima koja se više ni uz najbolju volju, nije dala otrti sa mog pogleda.